

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра теорії і методики початкової освіти

На правах рукопису

ШКУЛЬ ІРИНА ВІТАЛІЇВНА

ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ
ЗАСТОСУВАННЯ ВЕБКВЕСТУ

Спеціальність 013 Початкова освіта
Освітньо-професійна програма Початкова освіта
Робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

Науковий керівник:
ЗДІХОВСЬКА ТЕТЯНА
ВІКТОРІВНА,
кандидат філологічних наук, доцент

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ
Протокол № 5
засідання кафедри теорії і методики
початкової освіти
від 12 листопада 2024 року
Завідувач кафедри
проф. Пріма Р. М. _____

ЛУЦЬК – 2024

Анотація

Пікуль І. В. Формування читацької компетентності молодших школярів у процесі застосування вебквесту.

Робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта. Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2024.

У кваліфікаційній роботі науково обґрунтовано вебквест як засіб формування читацької компетентності молодших школярів, особливості формування читацької компетентності здобувачів початкової освіти. Теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність методики використання вебквестів з метою формування читацької компетентності молодших школярів.

Ключові слова: веб-квест, читацька компетентність, читацькі навички, освітній процес.

Pikul I. V. Formation of reading competence of junior schoolchildren in the process of using a webquest.

Work on obtaining the second (master's) level of higher education in the specialty 013 Primary Education. Lesya Ukrainka Volyn National University. Lutsk, 2024.

The qualification work scientifically substantiates the webquest as a means of forming reading competence of junior schoolchildren, the features of the formation of reading competence of primary schoolchildren. The effectiveness of the methodology for using webquests for the purpose of forming reading competence of junior schoolchildren is theoretically substantiated and experimentally verified.

Keywords: web-quest, reading competence, reading skills, educational process.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ЗАСТОСУВАННЯ ВЕБКВЕСТУ.....	7
1.1. Зміст та структура читацької компетентності.....	7
1.2. Особливості формування читацької компетентності здобувачів початкової освіти.....	17
1.3. Вебквест як засіб формування читацької компетентності молодших школярів.....	27
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ЗАСТОСУВАННЯ ВЕБКВЕСТУ.....	37
2.1. Стан сформованості читацької компетентності в молодших школярів.....	37
2.2. Обґрунтування та експериментальна перевірка ефективності методики формування читацької компетентності здобувачів початкової освіти у процесі застосування вебквесту.....	49
2.3. Результати експериментального дослідження та рекомендації щодо використання вебквестів для формування читацької компетентності молодших школярів	58
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68
ДОДАТКИ.....	75

ВСТУП

Актуальність дослідження. У сучасному світі інформації читацька компетентність молодших школярів є ключовим фактором успішного навчання та розвитку. Вона – фундамент для формування особистості, освоєння знань, критичного мислення та творчого потенціалу.

Традиційні методи навчання, орієнтовані на пасивне сприйняття інформації, не завжди відповідають динамічним потребам сучасних дітей. Тому виникає необхідність у пошуку нових, інноваційних методів і технологій, які б стимулювали активну пізнавальну діяльність, розвивали творчі здібності та сприяли формуванню у здобувачів початкової освіти стійкої мотивації до читання.

Вебквест як інноваційна технологія навчання володіє значним потенціалом для формування читацької компетентності молодших школярів. Ця технологія передбачає активне використання Інтернет-ресурсів для розв'язання навчальних завдань, що сприяє розвитку критичного мислення, самостійності та творчих здібностей здобувачів початкової освіти. Вебквести роблять читання цікавим та захопливим, що мотивує молодших школярів до активної роботи з текстом. Вони допомагають розвинути навички швидкого читання, розуміння прочитаного, аналітичного мислення та критичної оцінки інформації.

Проблему формування читацької компетентності вивчали такі дослідники, як: Вашуленко О., Дика Н., Зубань В., Мартиненко О. та інші. Особливості використання інноваційних освітніх технологій, зокрема вебквесту, досліджували такі науковці: Бондаренко Т., Кадемія М., Магас М., Онищенко І. та інші.

Читання – це основа для подальшого навчання та розвитку. Державний стандарт початкової освіти чітко окреслює завдання щодо розвитку читацьких універсальних умінь молодших школярів. Це підкреслює актуальність дослідження цієї теми, адже формування читацької компетентності є важливою проблемою навчання та доцільним напрямом роботи в Новій українській школі.

Об'єкт дослідження – процес формування читацької компетентності молодших школярів.

Предмет дослідження – методика використання вебквестів у процесі формування читацької компетентності здобувачів початкової освіти.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність методики використання вебквестів з метою формування читацької компетентності молодших школярів.

Зумовлені метою **завдання дослідження** передбачають:

1. Розкрити зміст та структуру читацької компетентності.
2. Проаналізувати особливості формування читацької компетентності молодших школярів.
3. Схарактеризувати вебквест як засіб формування читацької компетентності.
4. Визначити та експериментально перевірити ефективність методики формування читацької компетентності здобувачів початкової освіти у процесі застосування вебквесту.
5. Розробити рекомендації щодо використання вебквестів з метою формування читацької компетентності молодших школярів.

З метою розв'язання поставлених завдань дослідження у кваліфікаційній роботі ми використали такі **методи дослідження**: а) теоретичні: аналіз, синтез, класифікація, узагальнення науково-педагогічної літератури, педагогічного досвіду з проблеми дослідження формування читацької компетентності засобами інноваційної технології вебквест; б) емпіричні: педагогічний моніторинг (анкетування), педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний, контрольний етапи), який передбачав діагностування ефективності використання інноваційної технології вебквест у формуванні читацької компетентності молодших школярів на уроках літературного читання; в) статистичні: метод статистичної обробки даних.

Елементи наукової новизни та теоретична значущість кваліфікаційного дослідження полягає у тому, що розкрито зміст та структуру

читацької компетентності; проаналізовано особливості формування читацької компетентності молодших школярів; розроблено систему завдань для формування читацької компетентності молодших школярів у процесі застосування вебквесту; теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено методику формування читацької компетентності здобувачів початкової освіти у процесі застосування вебквесту.

Практичне значення полягає у тому, що розроблену методику формування читацької компетентності здобувачів початкової освіти у процесі застосування вебквесту можна використовувати вчителям початкових класів на уроках літературного читання.

Апробація результатів та публікації. Апробація і впровадження результатів дослідження здійснювалася під час роботи в початкових класах закладу загальної середньої освіти «Залазівський ліцей» Любешівської селищної ради Волинської області. Основні положення кваліфікаційної роботи доповідалися та обговорювалися на засіданні кафедри теорії і методики початкової освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (2024 рік). За матеріалами дослідження опубліковано публікації:

Пікуль І., Здіховська Т. Формування читацької компетентності здобувачів початкової освіти за допомогою технології вебквест. *Орієнтири національної освіти в умовах сьогодення* : зб. наук. пр. Міжнар. наук.-практ. конф. Вип. 1 / ред. кол. : О. Й. Дем'янюк [та ін.]. Луцьк : ВІППО, 2024. С. 47–49.

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (66 джерел). Загальний обсяг роботи становить 79 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ЗАСТОСУВАННЯ ВЕБКВЕСТУ

1.1. Зміст та структура читацької компетентності

Формування читацької компетентності є одним із ключових завдань освітнього процесу, адже читання відіграє важливу роль у розвитку особистості, формує світогляд, розширює кругозір та збагачує внутрішній світ людини.

Згідно з державними освітніми документами, зокрема Державним стандартом загальної початкової освіти та навчальними програмами Нової української школи для загальноосвітніх шкіл з українською мовою навчання (предмет «Літературне читання»), формування читацької компетентності молодших школярів визначено як пріоритетний напрям та невід'ємну складову загальної мети курсу [36].

Незважаючи на значну увагу, яку приділяють питанню читацької компетентності в сучасній психолого-педагогічній літературі, єдиного, чітко визначеного поняття цієї категорії не існує. Дослідники пропонують різні підходи до її трактування, але більшість сходяться на тому, що читацька компетентність має особистісну та діяльнісну спрямованість, а також складну структуру.

Уперше термін «читацька компетентність» було вжито в зарубіжних дослідженнях наприкінці 70-х років ХХ століття. Спочатку його трактували згідно з психолінгвістичною концепцією Н. Хомського як знання мовної системи, а не як уміння використовувати мову в реальних ситуаціях. Проте у 80-90-ті роки дослідники почали більше уваги приділяти діяльнісному аспекту читацької компетентності [15, с.202].

Дослідниця В. Терещенко дає найбільш узагальнене визначення читацької компетентності, трактуючи її як якість збереження прочитаного. Ця якість

ґрунтується на загальній культурі людини і дає їй можливість ефективно вирішувати навчальні, академічні, соціальні та професійні завдання, адекватно реагувати на різні ситуації у широкій соціальній взаємодії та освітньо-професійній діяльності. Науковиця розглядає читацьку компетентність як ключову компетенцію, що забезпечує успішність людини у навчанні, роботі та особистому житті. Завдяки читацькому досвіду людина може використовувати отримані з текстів знання та навички для досягнення своїх цілей [44, с.173].

У наукових працях українських дослідників О. Савченко та Н. Чепелевої акцентується увага на тому, що читацька компетентність є фундаментальним елементом для розвитку пізнавальних та комунікативних здібностей. Науковиця О. Савченко описує це явище як комплексне формування, що включає особистісні та активні аспекти, і є продуктом взаємодії різноманітних знань, навичок та ціннісних орієнтацій, які розвиваються через заняття літературним читанням [42, с.186].

Читацька компетентність, за визначенням Н. Чепелевої, – це сукупність особистісних та інтелектуальних якостей, що дають можливість читачеві взаємодіяти з текстом продуктивно: читати, аналізувати, досліджувати його зміст; вступати в діалог з автором, а саме критично оцінювати прочитане, ставити питання, формулювати власні думки; оцінювати літературний твір, визначати його цінність, місце в літературі, висловлювати власне ставлення до тексту, аргументувати свою точку зору, ділитися враженнями. На думку дослідниці, читацька компетентність ґрунтується на трьох ключових складових:

1. Когнітивна компетентність: знання про літературу, мову, жанри, стилі, вміння аналізувати текст.
2. Операційна компетентність: володіння навичками читання, письма, дослідницької роботи.
3. Комунікативна компетентність: вміння чітко й аргументовано висловлювати свої думки, вести дискусію [62].

О. Вашуленко підкреслює предметний характер читацької компетентності в початковій школі. Важливою складовою читацької компетентності, на думку

дослідниці є здатність школяра використовувати здобуті знання та навички у власній літературній діяльності. Це може проявлятися в умінні писати власні твори (вірші, оповідання, казки) згідно з вимогами жанру та стилю, використовувати різноманітні мовні засоби та художні прийоми для вираження власних думок, почуттів та ідей. Важливим критерієм сформованості читацької компетентності, вважає дослідниця, є не лише обсяг літературних знань, а й уміння школяра застосовувати їх у власній літературній практиці. Таким чином, читацька компетентність не обмежується лише сприйняттям та розумінням текстів, а й передбачає активну літературну діяльність школяра [9, с.48].

Читацька компетентність, на думку В. Мартиненко, не обмежується сприйняттям художньої літератури, а поширюється на тексти інших жанрів та стилів. За науковцем, читацька компетентність – це комплексне утворення, яке дозволяє читачеві впевнено працювати з текстами різної спрямованості [30, с.146].

О. Гончарова розглядає читацьку компетентність як цілісну психологічну систему, що складається з різних компонентів. Ця система спрямована на перетворення змісту тексту в особистий досвід читача, який охоплює емоційну, інтелектуальну та творчу сфери. Дослідниця підкреслює, що ключовою функцією цієї системи є здатність читача використовувати отриману інформацію з тексту у власній діяльності. Це може проявлятися в різних формах, таких як аналіз та інтерпретація прочитаного тексту, використання отриманих знань та навичок у власному письмі, мовленні, творчості, збагачення власного світогляду та життєвого досвіду [2, с.61].

За словами Н. Колганової, читацька компетентність молодших школярів – це інтегративна риса особистості, що включає в себе:

1. Мотивацію та ціннісне ставлення до читання, розуміння важливості читання та бажання отримувати знання через нього. Діти прагнуть самостійно обирати книги для читання, цікавляться різними жанрами та літературними напрямами.

2. Широкий читацький кругозір, знання різноманітних творів, жанрів та

авторів. Здобувачі початкової освіти мають уявлення про різноманіття літератури, доступної їм за віком та рівнем підготовки.

3. Практичні навички читання, уміння працювати з книжкою, аналізувати тексти та формувати власні думки. Молодші школярі вміють ставити запитання до тексту, формулювати власні судження та аргументувати свою точку зору.

5. Високоякісна техніка читання, навички швидкого, правильного та виразного читання. Здобувачі початкової освіти володіють різними техніками читання, які відповідають цілям та завданням роботи з текстом. Уміють читати мовчки та вголос, з розумінням змісту та емоційною виразністю [13, с.28].

Педагоги, такі як О. Бондаренко та Л. Глиницька, підкреслюють, що читацька компетентність у молодших школярів означає наявність у них цілісного набору знань, навичок і вмінь у сфері читання, а також ціннісних орієнтацій, які дозволяють їм усвідомлено підходити до вибору книг, добору інформації для освітніх і пізнавальних цілей. Це також проявляється у здатності до повноцінного читання, розуміння літературних творів різних жанрів, знанні відповідного діапазону літератури, доступної для їхнього віку, та формуванні власних ціннісних суджень щодо прочитаного [5, с.7].

Читацька компетентність, яка є складною багатоаспектною особистісною характеристикою, охоплює здатність читача аналізувати різноманітні тексти, не обмежуючись лише літературними творами. Ця компетентність лежить в основі комунікативних та пізнавальних навичок і включає в себе розвиток у дітей знань, вмінь, навичок та ціннісних орієнтацій, які дозволяють їм самостійно навігувати у світі літератури, ефективно працювати з текстами, знаходити в них необхідну інформацію, аналізувати та інтерпретувати її, а також застосовувати отримані знання у повсякденному житті та нових обставинах. Набутий досвід читання сприяє готовності та здатності молодших школярів до продовження освіти, пізнання світу та особистісного розвитку [34, с.70].

Таким чином, читацька компетентність визначається як здатність здобувачів початкової освіти до самостійного засвоєння інформації, що базується на комплексі знань і навичок, а також ціннісних орієнтаціях, які

відповідають їхнім віковим особливостям. Читацька компетентність дозволяє:

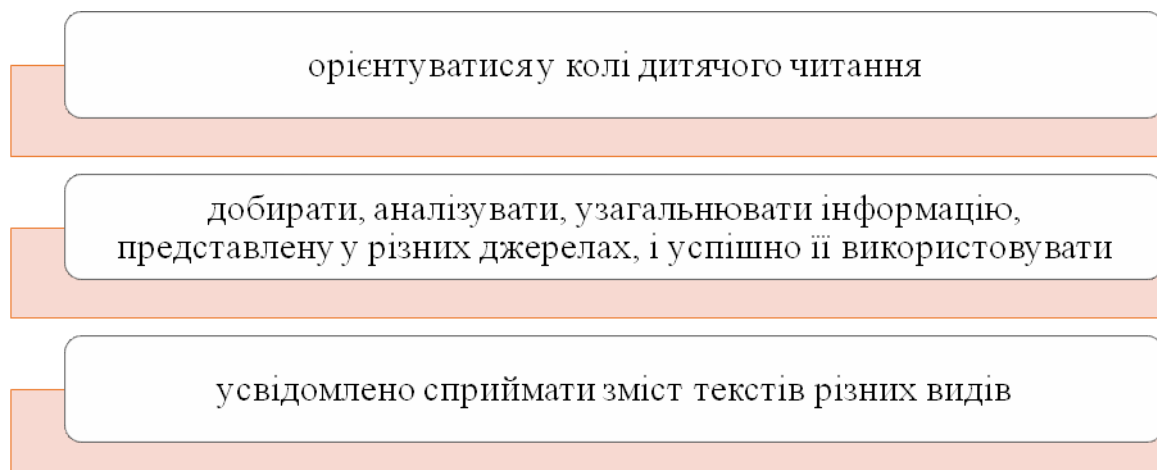

Рис. 1.1. Функції читацької компетентності

У контексті початкової освіти читацька компетентність визначена як предметна компетентність. Вона інтегрує знання, уміння, навички, особистий досвід, а також ставлення до навчального процесу та його результатів, що відповідають вимогам конкретного предмета. Отже, читацька компетентність молодшого школяра – комплекс освітніх елементів, який проявляється у володінні літературними знаннями, уміннями, навичками, емоційно-ціннісними орієнтаціями та переконаннями. а також у здатності використовувати ці аспекти для розуміння світу та задоволення особистих потреб, включаючи пізнавальні, естетичні та самоосвітні. Таким чином, читацька компетентність не обмежується лише знаннями та базовими читацькими навичками, але й включає здатність учня до навчання та застосування знань у літературній діяльності [38, с. 247].

Розвиток читацької компетентності у молодших школярів базується на вже сформованих навичках читання, особливих талантах та зацікавленості в літературі. Читацька компетентність у педагогічному контексті означає володіння школярами цілісним комплексом літературних знань та навичок, а також ціннісними орієнтаціями, які дозволяють їм свідомо вибирати книги та інформацію для вирішення освітніх завдань. Це також проявляється у здатності до глибокого розуміння текстів різних жанрів, знанні відповідної літератури та

формуванні власних суджень про прочитане, що відповідає віку дитини.

Читацька компетентність молодших школярів, що формується в рамках діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів, виконує ряд важливих функцій:

– Пізнавальну: розширює кругозір, формує уявлення про цінності, розвиває мислення та уяву.

– Розвивальну: стимулює мовлення, пам'ять, увагу, критичне мислення, творчі здібності.

– Інформативну: навчає здобувати та обробляти інформацію з різних джерел.

– Комунікативну: формує навички спілкування, усного та письмового вираження думок.

– Самоосвітню: закладає основи для самостійного здобуття знань і саморозвитку [43].

У широкому розумінні читацька компетентність молодшого школяра – це поняття, що охоплює не лише наявність навички читання, а й розвиток особистості загалом. Вона включає в себе попередній психічний розвиток дитини, сформованість читацьких умінь і навичок, здатність до самостійного читання, самооцінки, самоконтролю, творчого вирішення літературних завдань. Важливою складовою є розвиток інтелектуальних операцій, необхідних для повноцінного сприйняття та осмислення твору, а також формування творчих літературних здібностей [55].

Зазначимо, що читацька компетентність інтегрує в собі п'ять ключових компонентів:

1. Когнітивний (знання, необхідні для розуміння тексту).
2. Комунікативний (навички, які включають слухання, читання, говоріння та письмо).
3. Ціннісний (оцінні судження і ставлення до прочитаного матеріалу).
4. Діяльнісний (практичні уміння та навички, які застосовуються під час читання).

5. Особистісно-творчий (мотивація та ціннісні орієнтації, які спонукають до навчання та пізнання) [59, с.177].

Наведемо ключові компоненти читацької компетентності схематично:

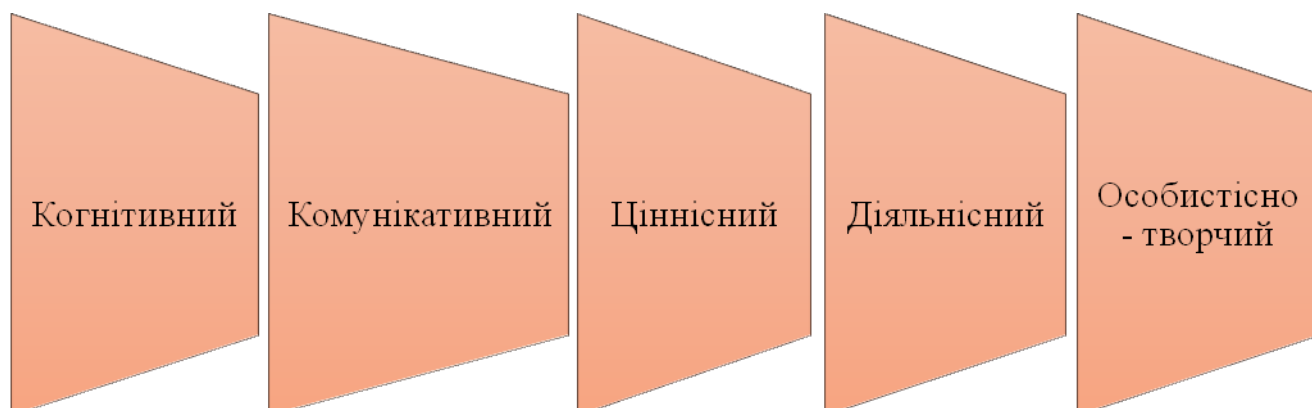

Рис.1.2. Ключові компоненти читацької компетентності

Схарактеризуємо сутність компонентів читацької компетентності. Когнітивний компонент – це один із ключових елементів читацької компетентності, що ґрунтується на володінні знаннями та вміннями, необхідними для ефективного сприйняття та розуміння текстів. Цей компонент охоплює загальнокультурні та предметні знання (ерудицію, знання про світ, про літературу як вид мистецтва, про авторів, твори, жанри та стилі) та знання про способи діяльності (вміння працювати з текстом, аналізувати його, виокремлювати головне, робити висновки, порівнювати, критично оцінювати прочитане). Важливо підкреслити, що когнітивний компонент розглядає читання як пізнавальну діяльність молодших школярів, що складається з кількох етапів:

1. Сміслові сприйняття – розуміння змісту тексту, сюжету, проблематики, ідей.
2. Мислительна обробка – аналіз тексту, виокремлення головного, порівняння, формулювання висновків.
3. Інтерпретація – формування власного ставлення до прочитаного, оцінка його значення та актуальності [65, с.195].

Комунікативний компонент читацької компетентності молодших школярів

включає розвиток мовлення, яке характеризується зв'язністю, змістовністю, образністю, а також точністю і доречністю використання мовних засобів для створення художнього образу. Важливими складовими комунікативного компоненту є:

– Сформованість умінь, необхідних для повноцінного спілкування з художнім твором, вміння уважно слухати та читати, розуміти зміст тексту, аналізувати його, ставити запитання, висловлювати власні думки та враження.

– Уміння вести бесіду про прочитане, вміння брати участь у дискусіях, аргументувати свою точку зору, поважати думки інших.

– Створення власних висловлювань за змістом прочитаного (прослуханого), вміння переказувати текст, писати твори за мотивами прочитаного, складати план, тези.

– Уміння робити висновки та формулювати власну думку щодо прочитаного, вміння критично мислити, аналізувати інформацію, робити узагальнення та висновки.

– Відповідати на запитання за змістом прочитаного, вміння уважно слухати запитання, чітко та лаконічно на них відповідати, підтверджуючи свою відповідь текстом.

– Уміння обґрунтовувати свою відповідь, вміння аргументувати свою точку зору, наводити приклади з тексту, використовувати логічні докази [58, с. 26].

Розвиток комунікативного компоненту читацької компетентності сприяє не лише покращенню мовленнєвих навичок, але й формуванню особистості, здатної до ефективного спілкування, критичного мислення та творчого самовираження.

Ціннісний компонент читацької компетентності відіграє ключову роль у формуванні особистості молодшого школяра, його світогляду та системи цінностей. Він ґрунтується на розумінні соціальних, морально-етичних цінностей, відображених у літературі, сформованості системи моральних і етичних цінностей здобувача початкової освіти, умінні визначати і

обґрунтовувати своє ставлення до цих цінностей, відстоюванні своїх моральних позицій: вміння чітко та лаконічно висловлювати свої думки, не боятися відстоювати свої переконання, навіть якщо вони відрізняються від думки інших. Важливо підкреслити, що ціннісний компонент читацької компетентності не формується автоматично. Він потребує цілеспрямованої роботи вчителя, який має не лише знайомити з літературними творами, але й сприяти етичному та моральному розвитку молодших школярів [2, с. 60].

Особистісно-творчий компонент читацької діяльності охоплює розвиток мотивації до занять літературною творчістю, художніх навичок, естетичної сприйнятливості та творчої уяви. Цей компонент також включає здатність до творчого самовираження та високий рівень читацької освіченості, що відображається у вмінні цінувати літературу та використовувати її для особистісного зростання. Особистісно-творчий компонент читацької компетентності відіграє ключову роль у формуванні творчої особистості, здатної до самовираження та нестандартного мислення [30, с.147].

На думку О. Вашуленко, структура читацької компетентності включає наступні складові [9]:

Таблиця 1.1.

Складові читацької компетентності

Складова читацької компетентності	Характеристика
Мовленнєва	<ul style="list-style-type: none"> - Уміння будувати усні й письмові монологічні висловлювання. - Брати участь у діалозі в процесі обговорення прочитаного твору. - Уміння висловлювати свої думки, використовуючи для цього як мовні, так і позамовні та інтонаційні засоби виразності мовлення. - Уміння ставити запитання; відповідати на запитання за змістом прочитаного твору. - Переказувати твір. - Володіти образним мовленням. - Уміння виразно читати.
	- Практичне ознайомлення з літературознавчими

Літературознавча	<p>поняттями.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сприйняття та аналіз літературного твору. - Знання основних теоретико-літературних знань і вміння ними користуватися. - Розуміння особливостей літературних творів різних епох та стилів.
Бібліотечно-бібліографічна	<ul style="list-style-type: none"> - Уміння працювати з книгою, періодичними виданнями як джерелами отримання інформації. - Наявність у молодших школярів певного кола читання. - Знання початкових бібліотечно-бібліографічних понять та вміння користуватися довідковою літературою. - Вміння користуватися різними джерелами інформації (книгами, періодичними виданнями, електронними ресурсами). - Знання принципів роботи бібліотек та каталогів. - Вміння знаходити та відбирати необхідну інформацію.
Літературно-творча	<ul style="list-style-type: none"> - Розвиток і реалізація літературно-творчих умінь і здібностей. - Вміння писати власні твори (вірші, оповідання, казки, сценарії). - Використання літературних прийомів та художніх засобів. - Участь у літературних конкурсах та фестивалях. - Творчий потенціал. - Креативне мислення. - Експериментування з різними жанрами та стилями.
Емоційно-ціннісна	<ul style="list-style-type: none"> - Розвиток емоційної і почуттєвої сфери молодших школярів. - Уміння висловлювати оцінні судження щодо прочитаного. - Емпатія та співпереживання. - Вміння розуміти та відчувати емоції героїв літературних творів. - Ставити себе на місце героїв, співпереживати їхнім радощам та переживанням. - Формувати власні ціннісні орієнтири та моральні принципи.

Усі компоненти читацької компетентності тісно взаємодіють між собою, створюючи цілісну систему, яка формує в молодшого школяра стійкий інтерес до читання. Ця система допомагає дитині опанувати знання про літературу як

вид мистецтва і як науку, розвинути необхідні вміння для сприйняття і розуміння різних літературних творів, навчає висловлювати обґрунтовану оцінку прочитаного, застосовувати набуті знання у власній творчості. Також вона сприяє розвитку творчих здібностей, формуванню власної системи цінностей і емоційно-ціннісного ставлення до світу, інших людей і до себе.

Отже, усі компоненти читацької компетентності тісно пов'язані між собою та взаємодоповнюють один одного. Формування читацької компетентності у молодших школярів потребує системного та комплексного підходу, що передбачає використання різноманітних методів та прийомів навчання, створення сприятливого мовного середовища, заохочення до позакласного читання та співпраці з батьками.

1.2. Особливості формування читацької компетентності здобувачів початкової освіти

Формування читацької компетентності у молодших школярів є важливим завданням, яке вимагає урахування усіх вікових особливостей. Вікові особливості впливають на психологічний, емоційний та когнітивний розвиток здобувачів початкової освіти, що, у свою чергу, визначає підходи до навчання та формування читацьких навичок.

Молодший шкільний вік характеризується низкою психологічних особливостей, які суттєво впливають на процес формування читацької компетентності. У цьому віці навчальна діяльність стає провідною, що робить молодших школярів більш сприйнятливими до нових знань та навичок. Учитель має враховувати цю особливість під час підготовки до уроків літературного читання, роблячи їх максимально цікавими, динамічними та інтерактивними.

Зазначимо, що особливості формування читацької компетентності обумовлені віковими особливостями молодших школярів:

1. Інтенсивний розвиток мовлення та мислення. Здобувачі початкової освіти активно опановують мову, їх словниковий запас значно розширюється,

удосконалюється граматична будова мовлення. Це створює сприятливі умови для формування навичок читання.

2. Підвищена пізнавальна активність. Молодших школярів цікавить навколишній світ, вони прагнуть до нових знань та вражень. Дана допитливість може стати потужним мотивом для читання.

3. Розвиток уяви та фантазії. Молодший шкільний вік характеризується схильністю до образного мислення. Це робить читання більш емоційним та захоплюючим.

4. Зростання самостійності. Здобувачі початкової освіти прагнуть до самостійності, у тому числі й у навчанні. Дітям подобається читати самостійно, вибирати книги, які їм цікаві [61, с.268].

Читацька компетентність формується як цілісний інтегрований вираз особистісної та активної діяльності, який включає знання, вміння, навички та ціннісні орієнтації, що розвиваються через всі аспекти навчального предмета «Читання».

Варто зазначити, що у процесі освіти відбувається формування та розвиток властивостей молодшого школяра як читача, здатного до незалежної читацької та творчої роботи; відбувається мовленнєвий, літературний та інтелектуальний прогрес; розвиваються морально-естетичні уявлення та поняття; зростають емоційні відчуття; виховується любов до словесного мистецтва та потреба у регулярному читанні [55, с.9].

Учителю початкових класів необхідно вирішити такі завдання для досягнення поставленої мети:

- Розвивати базові навички читання, які є фундаментальними для початкової освіти;
- Знайомити здобувачів початкової освіти з дитячою літературою різноманітної тематики та жанрів, а також сприяти формуванню соціальних та морально-етичних цінностей через літературні образи;
- Виховувати у молодших школярів здатність до сприйняття, розуміння, аналізу та інтерпретації літературних текстів, використовуючи базові поняття

літературознавства;

– Стимулювати розвиток мовлення та навчати створювати власні висловлювання, ґрунтуючись на прочитаному чи прослуханому матеріалі;

– Підтримувати творчу літературну активність здобувачів початкової освіти через участь у літературних конкурсах, святах та фестивалях;

– Навчати самостійно працювати з різними типами та видами дитячих книг та довідковими матеріалами, розвивати навички пошуку та відбору інформації для вирішення освітніх завдань;

– Виховувати бажання до регулярного читання як засобу пізнання світу, саморозвитку та культурного збагачення [48].

Згідно з типовою освітньою програмою початкової школи НУШ, розробленою під керівництвом О. Савченко, сформована читацька компетентність визначена як обов'язковий результат для здобувачів початкової освіти. Ця компетентність виходить за рамки предметних знань і навичок, належить до метапредметних результатів [49].

Міжпредметні зв'язки відіграють ключову роль у формуванні читацької компетентності у здобувачів початкової освіти, оскільки вони дозволяють інтегрувати знання з різних дисциплін, забезпечуючи глибше розуміння матеріалу. Програма читання структурована на основі змістовних ліній, визначених Державним стандартом:

1. «Коло читання» – охоплює широкий спектр текстів для читання.
2. «Формування й розвиток навички читання» – спрямоване на вдосконалення техніки читання.
3. «Літературознавча пропедевтика» – вводить здобувачів початкової освіти у світ літературних понять та термінів.
4. «Досвід читацької діяльності» – зосереджений на розумінні жанрової різноманітності та аналізі літературних творів.
5. «Робота з дитячою книжкою» – навчає взаємодіяти з книгами, розуміти їх структуру та зміст.
6. «Розвиток літературно-творчої діяльності молодших школярів на основі

прочитаного» – стимулює до створення власних творчих робіт, використовуючи прочитане як інспірацію [12].

Названі змістовні лінії сприяють всебічному розвитку читацьких навичок та компетентностей, необхідних для успішного навчання та особистісного зростання.

Мета змістової лінії «Читаємо» полягає у розвитку навички читання молодшого школяра, уміння самостійно обирати та аналізувати літературні тексти різних жанрів, дитячі книжки, висловлювати свої враження від прочитаного, сприймати художній текст як можливість збагачення особистого емоційного, соціального досвіду. Також важливо оволодіти раціональними методами пошуку необхідної інформації в різних джерелах, працювати з інформацією у різних форматах та застосовувати її в навчальних, комунікативних ситуаціях. Для молодших школярів важливо розвивати читацькі навички, такі як пошук інформації, виділення необхідної для вирішення завдань інформації, систематизація, порівняння, аналіз та узагальнення ідей та інформації, їх тлумачення та застосування [12].

Сучасні дослідники в галузі формування читацької компетентності молодших школярів підкреслюють, що чинна система освіти, визначена Державним стандартом початкової освіти, суттєво відрізняється від попередньої. На відміну від чітко регламентованої раніше системи, вона має більш гнучкий підхід до методів, засобів, цілей, результатів та змісту освіти.

Перший фактор полягає в тому, що основні поняття концепції Нової української школи можуть мати різні тлумачення, що може призвести до різних інтерпретацій. Наприклад, різні автори можуть надавати різні визначення терміну «читацька компетентність». Деякі вважають терміни «компетентність» та «компетенція» синонімами, тоді як інші розглядають їх як різні концепції.

На думку Л. Ходякової, читацька компетентність охоплює сукупність знань, умінь і навичок, які дозволяють ефективно здійснювати процес читання: сприймання, розуміння, прогнозування, інтерпретацію, отримання сенсу інформації, оцінку прочитаного тексту, а також вміння використовувати

отриману інформацію в особистому досвіді та в різних соціокультурних ситуаціях, а також вміння орієнтуватися в сучасному світі [43].

Другим фактором, що впливає на формування читацької компетентності молодших школярів, є варіативність змістовних компонентів Нової української школи. НУШ та Державний стандарт початкової освіти окреслюють обов'язкові результати навчання для здобувачів початкової освіти протягом 4 років навчання. Водночас, педагогам надано свободу у виборі змісту освітньої програми та системи оцінювання. Ця свобода вибору призводить до певної варіативності:

1. Вибір навчально-методичного комплексу. Різноманіття навчальних програм та підручників може ускладнити вибір оптимального комплексу для конкретного класу та з урахуванням індивідуальних особливостей молодших школярів. Необхідність ретельного аналізу та порівняння різних варіантів, щоб обрати той, який найкраще відповідає цілям та очікуваним результатам навчання.

2. Написання та/або використання авторських напрацювань. Деякі вчителі можуть обирати розробляти власні матеріали або використовувати авторські напрацювання колег. Це потребує значних зусиль, креативності та володіння методикою викладання. Важливо, щоб такі матеріали відповідали Державному стандарту та сприяли досягненню обов'язкових результатів навчання.

3. Суб'єктивний та професійний досвід педагога. Вибір змісту освітньої програми та методів навчання значною мірою залежить від досвіду та знань учителя. Важливо, щоб вчителі володіли сучасними методиками викладання, знали особливості розвитку дітей та вміли їх враховувати.

4. Позиція адміністрації школи. Керівництво школи може мати власні рекомендації щодо вибору змісту освітньої програми та методів навчання. Важливо, щоб ці рекомендації не суперечили Державному стандарту та не обмежували свободу вибору вчителів.

5. Рівень освіти та культури педагогічного складу. Професійний рівень та особисті якості вчителів значно впливають на їх підхід до викладання та

формування читацьких компетенцій молодших школярів. Важливо, щоб педагогічний склад школи постійно вдосконалював свої знання та навички, а також володів сучасними методиками викладання.

6. Психологічна гнучкість. Здатність вчителів адаптувати зміст та методи навчання до потреб та інтересів молодших школярів є ключовим фактором успішного формування читацької компетентності. Важливо, щоб вчителі були відкритими до змін та вміли йти на компроміс [38, с.245].

Таким чином, це свідчить про те, що варіативність змістовних компонентів НУШ дає педагогам свободу та можливості для творчого підходу до викладання, але водночас потребує від них ґрунтовних знань, методичної майстерності та постійного самовдосконалення. Важливо, щоб вчителі використовували цю свободу відповідально, враховуючи вікові особливості та індивідуальні потреби здобувачів початкової освіти, а також орієнтувалися на досягнення обов'язкових результатів навчання.

Третім фактором, що впливає на формування читацької компетентності молодших школярів, є зміна основних освітніх орієнтирів сучасної освітньої системи. На відміну від попередньої системи, яка зосереджувалась на формуванні конкретних знань, умінь та навичок, НУШ ставить перед педагогами завдання розвитку ключових компетентностей, міжпредметних та метапредметних результатів. Це потребує впровадження компетентнісного підходу у навчанні молодших школярів [32, с.16].

Четвертим фактором, що впливає на формування читацької компетентності молодших школярів, є вплив атестаційної системи, а саме, обов'язкове впровадження ЗНО та ДПА в Україні. Деякі педагоги змушені приділяти значну увагу підготовці дітей до цих тестів, замість того, щоб зосереджуватися на реальному розвитку та навчанні. Це може призводити до негативних наслідків.

Як уважає В.Манайло, рівень читацької компетентності проявляється через вміння читача повноцінно читати, розуміти тексти різноманітних жанрів, бути обізнаним із широким спектром літератури, а також мати сформовані

особистісні ціннісні погляди на прочитане. Очевидно, що розвиток читацької компетентності вимагає від самого початку навчання добре організованої та серйозної роботи з книгами, а також виховання у здобувачів початкової освіти бажання та звички до читання у свій вільний час [25].

Дослідниця Ю. Лізньова підкреслює, що для поліпшення читацьких навичок важливо пробудити інтерес до читання у молодших школярів. Завдання вчителя полягає не лише в тому, щоб пропонувати дітям твори високого художнього рівня, які зможуть торкнутися їхніх сердець та розумів, але й у забезпеченні набору необхідних читацьких вмінь та навичок. Важливо розуміти основи, на яких базується та зміцнюється читацька компетентність, процес становлення дитини як читача, а також етапи, які молодший школяр повинен пройти, щоб стати повноцінним читачем [20].

Ю. Лізньова визначає ключові стадії формування читацької компетентності молодших школярів (рис.1.3) :

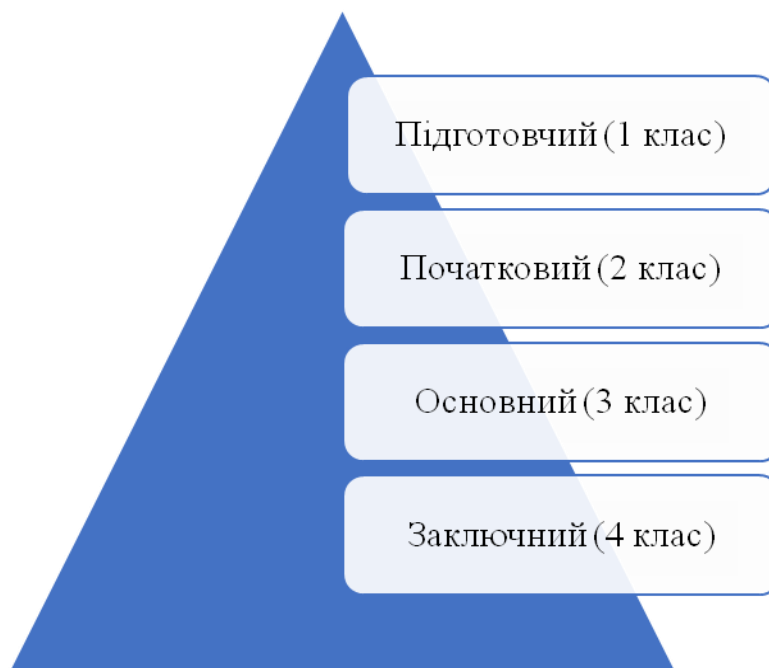

Рис. 1.3. Стадії формування читацької компетентності молодших школярів (за Ю.В. Лізньовою) [20]

На підготовчому етапі молодші школярі навчаються розуміти зміст дитячих книжок, слухаючи їх; вони вчаться досліджувати книги, виявляти

основні зв'язки між текстом та ілюстраціями, звикають до визначення ключових елементів на обкладинці, таких як назва та прізвище автора і одразу застосовують ці знання при роботі з книгою.

Початковий етап є фундаментальним, оскільки він закладає основу для мінімального літературного розвитку. На цьому етапі здобувачі початкової освіти накопичують базові знання літератури, розвивають навички самостійного читання під керівництвом вчителя.

Третій, основний етап, є критичним для формування справжнього читача, який володіє навичками самостійного читання доступних книг, використовує читання для розширення та поповнення своїх знань.

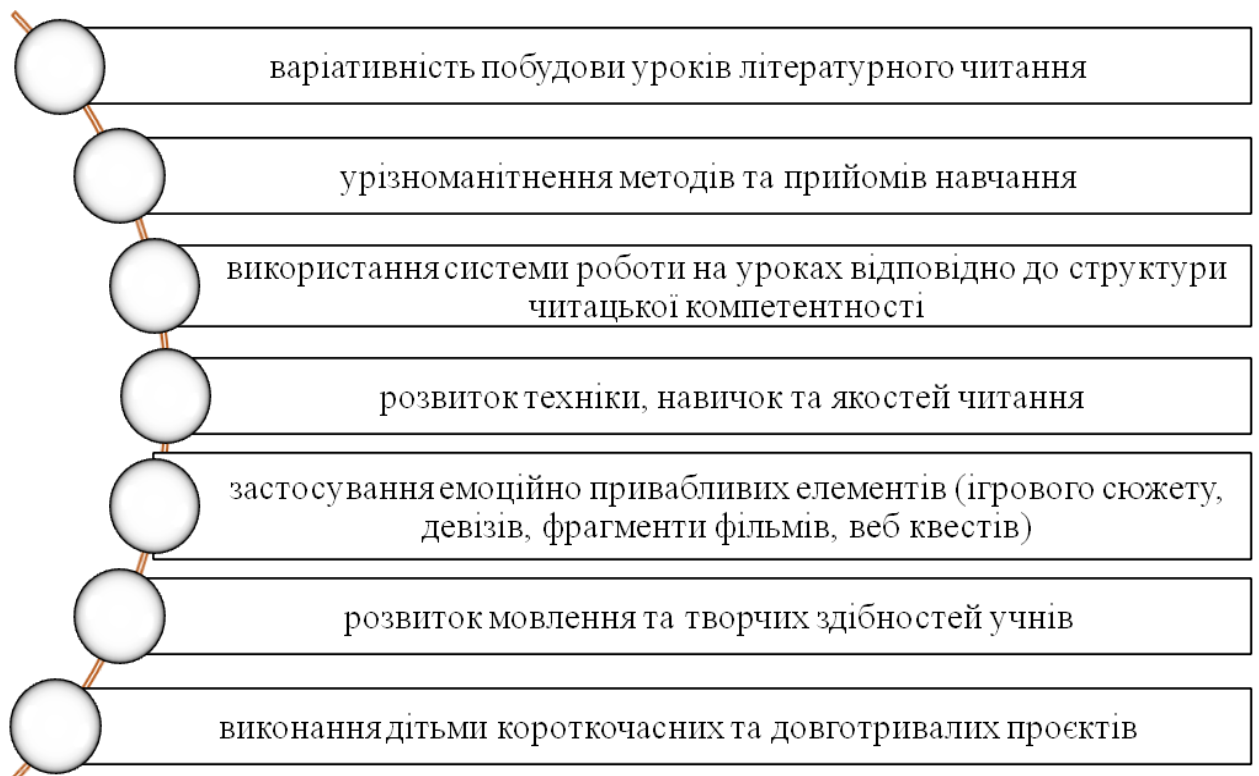
Заключний етап формування читацької компетентності молодших школярів ґрунтується на знаннях та навичках, здобутих протягом попередніх етапів, і спрямований на виховання у дітей стійких читацьких уподобань та інтересів.

Дослідниця В. Купріянова визначає низку завдань, необхідних для ефективного формування читацької компетентності молодших школярів. Це можна досягти за допомогою різноманітних методів, наприклад: створити затишний куточок для читання в класі чи вдома, де молодші школярі зможуть поринути у світ літератури або використовувати ігри та вікторини, пов'язані з читанням, щоб зробити процес цікавим та захопливим. Другим кроком необхідно не лише зацікавити читанням, але й підтримувати та розвивати інтерес. Це можна зробити, пропонуючи різноманітну літературу, яка відповідає віковим та особистісним інтересам. Важливо також вчити здобувачів початкової освіти самостійно обирати книги, які їм подобаються, та дозволяти читати в будь-який час [13, с.21].

Щоб зробити читання по-справжньому корисним, важливо вчити молодших школярів обирати книги, які не лише цікаві, але й відповідають їхньому віку та рівню розвитку. Вчителі та батьки можуть допомогти у цьому, рекомендуючи книги, які, ймовірно, сподобаються, обговорюючи зміст прочитаного та використовуючи різні методи оцінки тексту.

Виокремимо, що важливо вчити здобувачів початкової освіти аналізувати художні твори, звертаючи увагу на сюжет, персонажів, літературні прийоми та ідеї, що їх автор намагається донести. Це можна робити за допомогою різноманітних завдань, таких як складання переказів, характеристика героїв, визначення теми та головної думки твору. Варто зазначити, що чим більше молодші школярі читають, тим краще вони володіють мовою, тим чіткіше та виразніше вони висловлюють свої думки [2, с.61].

Аналізуючи наукові дослідження та методичні розробки, можна виділити шляхи формування читацької компетентності молодших школярів (рис. 1.4.):

P

ис.1.4. Шляхи формування читацької компетентності молодших школярів

1. Варіативність побудови уроків літературного читання. Використання різноманітних за будовою уроків сприяє тому, що молодші школярі краще сприймають навчальний матеріал. Це можуть бути уроки-казки, уроки-подорожі, уроки-інсценізації, уроки-диспути тощо.

2. Урізноманітнення методів та прийомів навчання. Застосування різних

методів та прийомів на уроках літературного читання робить навчання більш цікавим та динамічним. Це можуть бути ігрові методи, проблемні методи, дослідницькі методи, проектні методи тощо.

3. Використання системи роботи на уроках відповідно до структури читацької компетентності. Впровадження на уроках різних видів роботи у певній послідовності з урахуванням принципу поступового ускладнення навчальних завдань сприяє формуванню всіх компонентів читацької компетентності.

4. Розвиток техніки, навичок та якостей читання. Вдосконалення навичок читання, таких як швидкість, свідомість, правильність та виразність, є основою для формування оптимального читання.

5. Застосування емоційно привабливих елементів. Використання ігрових сюжетів, девізів, фрагментів фільмів та мультфільмів, музики, творів образотворчого мистецтва та краєзнавчого матеріалу стимулює пізнавальний інтерес молодших школярів та робить читання більш емоційно забарвленим.

6. Розвиток мовлення та творчих здібностей молодших школярів. Використання завдань, в яких потрібно висловити свою думку, написати твір, скласти переказ, інсценізувати прочитане, сприяє розвитку їхнього мовлення та творчих здібностей.

7. Виконання проектів. Залучення здобувачів початкової освіти до роботи над проектами, дослідницькою діяльністю, стимулює їхню самостійність, активність та критичне мислення.

8. Збагачення словникового запасу. Розширення словникового запасу за допомогою словникових вправ, читання тлумачних словників та використання тематичних карток сприяє кращому розумінню змісту прочитаного.

9. Бібліотечна та індивідуальна робота. Проведення бібліотечних уроків, заохочувати до читання та відвідування бібліотек, організація виставок книг, зустрічей з письменниками – все це сприяє формуванню любові до читання та вихованню культури читання [7, с.58].

Отже, формування читацької компетентності молодших школярів – це

комплексне завдання, яке потребує системного підходу та співпраці вчителів, батьків та самих дітей. Завдяки використанню різноманітних методів та прийомів навчання, створенню сприятливого мовного середовища та заохоченню до позакласного читання можна сформувати стійку зацікавленість до читання та зробити його невід'ємною частиною життя.

1.3. Вебквест як засіб формування читацької компетентності молодших школярів

У навчальних закладах педагогам необхідно адаптуватися до сучасних освітніх стандартів, використовуючи новітні інформаційні технології для збагачення знань, ефективного засвоєння навчальних програм, а також для того, щоб зробити освітній процес більш захоплюючим і різноманітним.

Інноваційні освітні технології – це сучасні методи навчання, потужні інструменти для модернізації освітнього процесу. Їх основою слугують новітні наукові досягнення та інформаційні технології, які дозволяють зробити навчання цікавішим та ефективнішим. Головна мета застосування інноваційних технологій – підвищення якості освіти [64, с.61]. Цього можна досягти за допомогою таких складників:

1. Стимулювання творчих здібностей. Інноваційні методи навчання сприяють розвитку креативного мислення, нестандартного підходу до вирішення проблем та вміння генерувати нові ідеї.

2. Підвищення мотивації до навчання. Інтерактивні та цікаві методи роблять навчання більш захопливим, що стимулює бажання вчитися та отримувати нові знання.

3. Формування навичок XXI століття. Інноваційні технології готують здобувачів початкової освіти до життя в сучасному світі, де важливо вміти працювати з інформацією, використовувати різні digital-інструменти та ефективно комунікувати [64, с.62].

На сьогодні дослідники все більше уваги приділяють педагогічному

потенціалу вебквестів. Вебквест – це педагогічна технологія, яка організовує навчальну діяльність у вигляді дослідницької подорожі в Інтернеті. Молодші школярі шукають інформацію на різних вебсайтах, аналізують її, виконують завдання, що стимулює їх до активної пізнавальної діяльності та розвитку читацьких навичок [57, с.116].

Назва «вебквест» походить від двох ключових понять: «веб» та «квест».

Веб (від англійського «web» – павутина) означає «Всесвітню павутину», глобальну мережу, що дозволяє отримати доступ до взаємопов'язаних документів на різних комп'ютерах, які підключені до Інтернету. Ця мережа складається з мільйонів вебсерверів, розкиданих по всьому світу. Вебсервер – це програма, що забезпечує передачу даних між комп'ютерами, які підключені до мережі.

Квест (від англійського «quest» – пошук, пригода) у педагогічному контексті визначається як пошук, дослідження, виконання завдань з елементами рольової гри, що використовують інформаційні ресурси. Тобто, це «спеціально організований вид дослідницької діяльності, де молодші школярі шукають інформацію в Мережі за певними адресами» [53, с.86].

Таким чином, вебквест – це поєднання можливостей глобальної мережі з елементами гри та пошуку, що дозволяє активно досліджувати, аналізувати інформацію та розвивати навички самостійної роботи.

Ідея вебквесту виникла у США на базі університету Сан-Дієго в 90-х роках завдяки роботі професорів Берні Доджа та Тома Марча. На сайті університету можна знайти методичні вказівки, безліч прикладів та шаблонів для створення власних вебквестів. Термін «квест» в цьому контексті означає комп'ютерну гру, де учасникам необхідно досягти визначеної цілі, використовуючи свої знання та досвід, а також взаємодіючи з іншими учасниками гри [52, с.192].

Сучасні молодші школярі активно використовують комп'ютери та Інтернет як у навчанні, так і у вільний час. Хоча мережа Інтернет значно спрощує доступ до інформації, виникає проблема визначення надійних джерел.

Вебквести, як інструмент навчання, допомагають гармонійно інтегрувати Інтернет у навчальний процес. Завдяки ігровій формі, здобувачі початкової освіти легко засвоюють нові знання, вчаться працювати з комп'ютером, інформацією та навчальним матеріалом. Вебквести дозволяють природно та ефективно вчитись, використовуючи сучасні технології.

У науковій літературі існує безліч інтерпретацій терміну «вебквест»:

- Сценарій з чітко визначеними ролями для всіх учасників.
- Пошукова діяльність, що веде до певних цілей одним або декількома маршрутами
 - Проблемне завдання, яке потребує використання інформаційних ресурсів Інтернету
 - Проблемне завдання з елементами рольової гри
 - Формат уроку в початковій школі, спрямований на розвиток пізнавальної та пошукової діяльності молодших школярів, де значна частина інформації здобувається через Інтернет.
 - Проблемне завдання з елементами рольової гри, яке потребує використання інформаційних ресурсів Інтернету [46, с.169].

Вебквест – це сукупність методів та прийомів, які дозволяють здобувачам початкової освіти проводити дослідження, шукаючи інформацію в Інтернеті з конкретною метою. На думку В. Шмідта, вебквести можна порівняти з мініпроектами, де молодші школярі шукають інформацію в Інтернеті. Цей конструктивний підхід до навчання не лише дає можливість самостійно знаходити та упорядковувати інформацію, але й спрямовує їхню діяльність на досягнення чітко визначеної мети [40, с.152].

Враховуючи ці характеристики, можна стверджувати, що вебквест в початковій школі – це дидактична структура, в рамках якої:

- Вчитель організовує та спрямовує пошукову діяльність молодших школярів. Він чітко окреслює мету, визначає параметри пошуку та встановлює часові рамки.
- Здобувачі початкової освіти самостійно досліджують тему. Вони

шукають інформацію, аналізують її, роблять висновки та готують кінцевий продукт (презентацію, доповідь, творчу роботу тощо).

Варто зазначити, що вебквести – це інтерактивна навчальна діяльність, що має три ключові елементи, які роблять її унікальною:

1. Загадка, яку необхідно розгадати. На початку вебквесту молодші школярі стикаються з певною проблемою, питанням або завданням, яке їм потрібно дослідити та вирішити. Це захоплює та мотивує до активної участі в освітньому процесі.

2. Командна робота та розподіл ролей. Розгадка таємниці вебквесту неможлива без командної роботи. Молодша ланка об'єднується в групи, де кожен отримує певну роль та відповідальність.

3. Пошук та аналіз інформації. Для вирішення поставленого завдання молодші школярі шукають інформацію в Інтернеті. Це може бути текст, зображення, відео, аудіо, інтерактивні ресурси тощо. Важливо вміти критично оцінювати знайдену інформацію, відбирати лише достовірні та релевантні дані.

4. Дискусії та спільне прийняття рішень. Знайшовши й проаналізувавши інформацію, члени команди обговорюють її, діляться своїми думками та приходять до спільного рішення щодо того, як найкраще вирішити проблему. Це сприяє розвитку навичок критичного мислення, аргументації та прийняття рішень.

5. Презентація результатів. Після успішного виконання вебквесту здобувачі початкової освіти презентують свої результати, тобто розповідають про хід розслідування, знайдену інформацію, прийняті рішення та зроблені висновки. Це допомагає їм закріпити здобуті знання та навички, а також поділитися ними з іншими [35, с.78].

Активне навчання становить фундамент вебквесту, дозволяючи молодшим школярам перетворювати отриману інформацію на корисні знання для подальшого застосування. Відмінною рисою вебквесту, яка вирізняє його з-поміж інших освітніх методик, є використання спеціально дібраних ресурсів, що містять всю необхідну інформацію для вирішення задачі.

Вебквести мають структуру, яка складається з декількох важливих частин:

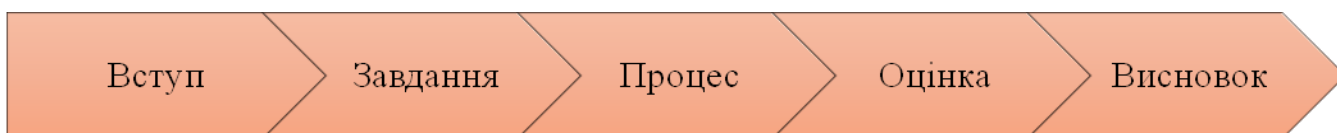

Рис.1.5. Структура вебквесту

Вступ – має на меті привернути увагу здобувачів початкової освіти та мотивувати їх.

Завдання – визначає кінцевий результат, до якого мають прагнути учасники.

Процес – детальний опис етапів, які команди повинні пройти для успішного завершення проєкту.

Оцінка – представляє критерії, за якими буде оцінюватися робота.

Висновок – підсумок результатів вебквесту [26, с.260].

Виокремимо, що вебквести, незважаючи на спільну структуру, можна умовно поділити на групи за трьома ключовими ознаками: тривалістю виконання, предметним змістом та типом завдань [14].

1. За тривалістю виконання:

– Короткострокові вебквести. Розраховані на 1-3 години. Їхня мета – пошук та систематизація інформації з певної теми. Такі квести чудово підходять для динамічного уроку, адже вони дозволяють за короткий час занурити молодших школярів у тему та активно дослідити її.

– Довгострокові вебквести. Можуть тривати від тижня до декількох місяців. Ці квести дають можливість глибше дослідити тему, виконати масштабні проєкти, проявити креативність та командні навички.

2. За предметним змістом:

– Монопроєкти. Вебквест, присвячений одній темі з певного предмету. Короткострокові вебквести, як правило, є монопроєктами, адже вони зазвичай спрямовані на вивчення окремої теми або розділу навчальної дисципліни. Ці квести дають можливість глибоко дослідити певну тему, систематизувати

знання та розвинути навички з конкретного предмету.

– Міжпредметні вебквести. Вебквест, що охоплює декілька тем з різних предметів. Довгострокові вебквести частіше є міжпредметними, адже вони націлені на вирішення проблеми на стику або у взаємозв'язку з іншими галузями знань. Ці квести становлять більший виклик для здобувачів початкової освіти, адже вони потребують широкого кругозору, вміння аналізувати інформацію з різних джерел та взаємозв'язувати знання з різних предметів. Міжпредметні вебквести викликають більший інтерес у молодших школярів, адже вони дають можливість побачити зв'язок між різними предметами та використовувати знання з різних дисциплін для вирішення реальних проблем.

3. За типами завдань. Типи завдань у вебквестах були описані Берні Доджем і згодом доповнені іншими розробниками з урахуванням розвитку та впровадження Web-технологій у сфері освіти. Вебквести можуть включати різноманітні види завдань, такі як: планування та проектування, компіляція, аналіз, наукове дослідження, творчість, розробка проєктів, створення власних вебквестів [23, с.70].

Технологія вебквесту відкриває широкі можливості для використання візуальних засобів, мультимедійних елементів та інтерактивності у процесі навчання читання. Наочність у вебквесті дозволяє використовувати різноманітні візуальні матеріали, такі як: демонстрації, презентації, відео та графіку, що робить процес навчання більш зрозумілим та тим, що запам'ятовується. Мультимедійність додає до традиційного навчання звукові, відео та анімаційні ефекти, що підвищує психоемоційний настрій та зацікавлення у навчанні. Цікаві та ілюстративні матеріали роблять процес оволодіння знаннями більш привабливим, дарують позитивні емоції та підвищують впевненість у власних силах.

Зазначимо, що під час впровадження вебквестів в освітній процес молодших школярів варто ставити такі цілі:

– Освітня мета полягає у залученні здобувачів освіти до активної розумової діяльності, організації як індивідуальної, так і колективної роботи, а

також у виявленні здатності до самостійної роботи над темою.

– Розвивальна мета включає стимулювання інтересу до вивчення предмета, розвиток творчих здібностей та уяви, формування вмінь проводити дослідження, виступати перед аудиторією, самостійно працювати з літературою та інтернет-ресурсами, а також розширення кругозору та ерудиції.

– Виховна мета спрямована на виховання в молодших школярів толерантності та особистої відповідальності за виконання покладених завдань [19, с.59].

Працюючи з вебквестами здобувачі початкової освіти не отримують заздалегідь підготовлені знання чи стереотипні формули, натомість вони активно займаються дослідженням. Важливо, щоб вебквест був інтегрований у загальний освітній процес, маючи тісний зв'язок з іншими етапами навчання, щоб забезпечити послідовність та глибину знань, які здобувають молодші школярі.

Як підкреслює О. Парамонова, використання вебквестів у навчанні має значні переваги, зокрема відсутність необхідності у спеціальних технічних знаннях для їх реалізації. Квести можуть проводитися як індивідуально, так і в малих групах. Групова робота сприяє розвитку комунікативних навичок, оскільки вона включає обмін інформацією, а також стимулює критичне мислення та вміння аналізувати, класифікувати та порівнювати дані [17, с.381].

Дослідниця А. Плахотнюк акцентує увагу на тому, що застосування різноманітних педагогічних методик під час проведення квесту, особливо через розв'язання практичних завдань та тематичних ігор, що вимагають дослідницького підходу, має практичну цінність. Це сприяє збільшенню мотивації молодшої ланки до навчання та досягненню ними значущих освітніх результатів на основі компетентнісного підходу [10].

Застосування вебквестів сприяє тому, що молодші школярі стають більш самостійними, здатними адаптуватися до різних життєвих обставин, володіють навичками роботи в різних ситуаціях. Цей метод також підтримує розвиток інтелектуальних та креативних здібностей, допомагає здобувачам початкової

освіти самостійно формувати власні знання та вміння швидко знаходити потрібну інформацію. Він розвиває критичне мислення та вдосконалює навички роботи з інформацією. Використовуючи цю технологію, вчителі початкових класів мають ефективний інструмент для стимулювання інтересу до навчання, глибокого осмислення навчального матеріалу та міцного закріплення отриманих знань.

Інноваційна технологія вебквест відкриває нові шляхи у формуванні читацької компетентності молодших школярів, особливо в контексті Нової української школи. Цей підхід не тільки стимулює інтерес до читання, але й розвиває критичне мислення та навички аналізу інформації, які є життєво важливими в сучасному інформаційному суспільстві.

Вебквест як інноваційна технологія навчання передбачає активне використання інтернет-ресурсів для вирішення освітніх завдань. Здобувачі початкової освіти занурюються в пошукову діяльність, де вони не просто споживачі інформації, але й активні дослідники. Вони вчаться відрізнити надійну інформацію від неперевіреної, формуючи тим самим основи медіаграмотності. Читацька компетентність у цьому контексті означає здатність не тільки читати та розуміти текст, але й критично оцінювати його зміст, визначати авторську позицію та відносити отриману інформацію до власного досвіду та знань [3, с.104].

Нова українська школа прагне створити умови для всебічного розвитку особистості, де читацька компетентність є однією з ключових. Використання вебквестів дозволяє зробити освітній процес більш ефективнішим. Молодші школярі не тільки здобувають знання, але й розвивають уміння працювати в команді, ділитися інформацією та відстоювати власну точку зору. Вебквести стимулюють зацікавлення у читанні та пошуку інформації, оскільки завдання вимагають активної роботи з текстом, аналізу та розв'язання логічних завдань. Учасники квесту мають можливість самостійно досліджувати тему, шукати відповіді на питання, спілкуватися та обмінюватися думками з однолітками [6, с.226].

Наведемо переваги використання вебквестів для формування читацької компетентності молодших школярів [17]:

Таблиця 1.2

Переваги використання вебквестів для формування читацької компетентності молодших школярів

Перевага	Опис
Підвищення мотивації до читання	<ul style="list-style-type: none"> - Інтерактивний та захопливий характер вебквестів; - Можливість самостійного вибору інформаційних ресурсів; - Використання ігрових елементів.
Розвиток навичок пошуку та аналізу інформації	<ul style="list-style-type: none"> - Молодші школярі вчаться самостійно шукати інформацію на різних вебсайтах; - Критично її оцінювати та використовувати для виконання завдань; - Працювати з різними типами текстів; - Розвивати навички аналізу інформації.
Формування навичок читання	<ul style="list-style-type: none"> - Робота з різними типами текстів; - Інтерактивний характер вебквестів стимулює до вдумливого читання та глибшого розуміння тексту; - Використання різних типів завдань допомагає вчитися читати з різною метою.
Розвиток критичного мислення	<ul style="list-style-type: none"> - Вчать здобувачів початкової освіти аналізувати інформацію, робити висновки та формулювати власні думки; - Робота з різними джерелами інформації стимулює до порівняння та оцінювання різних точок зору; - Допомагають вчитися формувати власне ставлення до прочитаного.
Розвиток навичок командної роботи	<ul style="list-style-type: none"> - Можна виконувати як індивідуально, так і в групах; - Робота в групі навчає спілкуватися, співпрацювати та взаємодопомогати; - Допомагають вчитися ділитися інформацією та розподіляти обов'язки.
Розширення кругозору	<ul style="list-style-type: none"> - Дозволяють знайомитися з різною інформацією з різних тем та предметів; - Робота з різними джерелами інформації стимулює до пошуку нових знань та розширення кругозору; - Допомагають вчитися формувати власні думки

	та висловлювати свою точку зору.
--	----------------------------------

Ефективне використання вебквестів у початковій школі потребує дотримання таких психолого-педагогічних умов:

1. Відповідність віковим особливостям молодших школярів. Тематика вебквестів має бути цікавою та актуальною для дітей 6-10 років, завдання – доступними, а тривалість – оптимальною.

2. Урахування індивідуальних особливостей здобувачів початкової освіти. Рівень знань та навичок, стиль навчання, особистісні якості, інтереси та захоплення, особливі освітні потреби.

3. Методична підготовка вчителя. Знання та розуміння вебквестів, розробка власних вебквестів або використання готових, чітка організація роботи, оцінювання результатів.

4. Мотивація молодших школярів до участі у вебквестах. Використання ігрових елементів, чітко визначені цілі та очікувані результати, позитивна оцінка та заохочення, співпраця та взаємодопомога.

Дотримання названих умов дозволить використовувати вебквести максимально ефективно, роблячи навчання цікавим, результативним та сприяючи розвитку ключових компетентностей, зокрема читацької.

Отже, вебквест є цікавим та ефективним інструментом для формування читацької компетентності молодших школярів в умовах Нової української школи. Він сприяє розвитку ключових навичок і сприймається як захоплююча та корисна форма навчання.

РОЗДІЛ 2

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ЗАСТОСУВАННЯ ВЕБКВЕСТУ

2.1. Стан сформованості читацької компетентності у здобувачів початкової освіти

Організація експериментального дослідження на визначення рівня сформованості читацької компетентності в здобувачів початкової освіти включала такі етапи: констатувальний, формувальний, контрольний.

1. На констатувальному етапі ми провели первинну діагностику рівня сформованості читацької компетентності здобувачів початкової освіти.

2. Формувальний етап передбачав упровадження на уроках літературного читання методики формування читацької компетентності молодших школярів у процесі застосування вебквесту.

3. На контрольному етапі ми здійснили повторне діагностування рівня сформованості читацької компетентності молодших школярів після впровадження інноваційної технології, а саме вебквесту.

Під час констатувального етапу дослідження, ґрунтуючись на аналізі педагогічної літератури, ми виділили такі компоненти читацької компетентності здобувачів початкової освіти:

1. Мотиваційний компонент:

– Особистісне ставлення до прочитаного. Наявність емоційного відгуку, зацікавленості, формування власної думки щодо прочитаного.

– Потреба до читання. Прагнення до самостійного читання, отримання задоволення від цього процесу, усвідомлення корисності читання.

– Читацька самостійність. Вміння самостійно обирати книги, орієнтуватися в джерелах інформації, планувати читання.

2. Емоційно-ціннісний компонент:

- Рефлексія прочитаного. Вміння осмислювати прочитане, аналізувати власні емоції та враження, робити висновки.

- Використання прочитаного в особистому досвіді. Вміння застосовувати отримані знання та цінності в житті, формувати власну систему цінностей.

3. Когнітивний компонент:

- Повноцінне сприйняття тексту. Розуміння змісту, сюжету, головної думки, деталей твору.

- Літературознавчі уявлення. Знання про літературні жанри, тропи, художні засоби.

- Читацький кругозір. Знання про авторів, твори, літературні епохи.

4. Діяльнісний компонент:

- Оперування інформацією. Вміння переказувати, конспектувати, аналізувати, узагальнювати прочитане.

- Навичка читання. Володіння технікою читання, швидкість, правильність, виразність.

- Вміння навчальної співпраці. Робота в групі, обговорення прочитаного, висловлення власної думки, повага до думки інших.

Щоб оцінити рівень сформованості кожного компонента, було розроблено систему індикаторів, за якою визначався один із трьох рівнів: низький, середній або високий.

Низький рівень означає, що молодшому школяру не вистачає необхідного вміння, навіть за наявності значної педагогічної підтримки. Це не означає повну відсутність навичок, а скоріше вказує на те, що йому потрібна додаткова допомога та розвиток.

Середній рівень характеризується тим, що здобувач початкової освіти може впоратися із завданням, але для цього йому потрібна певна підтримка від педагога, наприклад, навідні запитання, приклади, додатковий час для роздумів.

Високий рівень демонструє самостійність учня в діях, і лише зрідка йому потрібна допомога від педагога.

У дослідженні було виділено три рівні читацької компетентності: високий, середній та низький. Кожен рівень характеризується певною сумою балів, отриманих за кожним компонентом читацької компетентності: високий рівень; середній рівень; низький рівень (додаток А).

Педагогічний експеримент проводили на базі закладу загальної середньої освіти «Залазівський ліцей» Любешівської селищної ради Волинської області. У дослідженні брали участь здобувачі початкової освіти 4-А класу та 4-Б класу. Експериментальною групою обрали 4-А клас (23 молодших школярів), контрольною – 4-Б клас (24 здобувачів початкової освіти).

Зважаючи на запропоновані критерії оцінювання компонентів читацької компетентності молодших школярів, а також ґрунтовний аналіз науково-педагогічних джерел, ми визначили показники рівнів сформованості читацької компетентності у цієї вікової групи:

1. Рівень сприйняття літературних творів різних жанрів.
2. Рівень літературознавчих уявлень та читацького кругозору.
3. Вміння виконувати компетентнісно-орієнтовані завдання та оперувати отриманою інформацією.
4. Здатність до рефлексії стосовно прочитаного.
5. Наявність читацької самостійності та мотивації до читання.

З метою дослідження рівня сформованості читацької компетентності здобувачів початкової освіти ми розробили спеціальну анкету (додаток Б). Ця анкета, що використовувалась для учасників обох експериментальних груп, мала однакову структуру та зміст, що робить результати дослідження більш об'єктивними.

Рівень сприйняття художніх творів різних жанрів визначався під час уроків літературного читання. Для цього було розроблено систему критеріїв: вміння формулювати головну ідею твору, здатність оцінювати вчинки героїв, вміння виділяти причинно-наслідкові зв'язки між подіями у творі та висловлювати емоційну реакцію на художній текст.

Для оцінювання навичок молодшим школярам було запропоновано ряд

творів, зокрема українську народну казку «Залізний вовк» та народні притчі «У пригоді» та «Батькові поради».

Аналіз та визначення рівня читацької компетенції ми здійснили на підставі критеріїв, які встановили. Внаслідок цього, здобувачі початкової освіти з базовим рівнем навичок читання можуть відчувати складнощі при сприйнятті літературного твору, ігноруючи його емоційний аспект. Вони фокусуються на фактичному змісті сюжету, відповідаючи лише на питання «Що відбулося?», не роблячи особистісних висновків чи оцінок дій персонажів. Молодші школярі також зіштовхуються з проблемами у визначенні теми та головної ідеї твору.

Здобувач початкової освіти зі середнім рівнем розуміння літературного твору звертає увагу на емоційний контекст і проявляє інтерес до характеру персонажів, оцінюючи їхні дії. Такий молодший школяр може визначити послідовність подій у тексті, але може мати труднощі з точним визначенням основної думки через обмежений словниковий запас.

Молодша ланка з високим рівнем читацьких навичок використовує емоційний контекст для розуміння твору, встановлює логічні причинно-наслідкові зв'язки, їхні висновки завжди мають значущу основу, вони самостійно формулюють проблематику, порушену автором, та аналізують мотиви дій персонажів.

Щоб оцінити рівень літературних знань та читацького досвіду у молодших школярів, було запропоновано укласти перелік рекомендованих книг для своїх однокласників, вказуючи прізвище та ім'я письменника, жанр і назву твору. Оцінка цього завдання проводилася за схемою: завдання → відповідь → аналіз результатів.

Здобувач початкової освіти з високим рівнем читацької компетенції може без підказок перелічити від 6 до 10 книг з вказівкою автора та жанру, а також вказати стилістичні засоби, використані в творах; з середнім рівнем може назвати до 4-5 книг, звертаючись за допомогою до вчителя, висловлює свої улюблені теми для читання і називає авторів, хоча може помилятися при визначенні жанру. Молодший школяр з низьким рівнем літературних знань та

читацького огляду може запропонувати лише 1-3 книги і не в змозі вказати жанр або стилістичні засоби, використані в творах, навіть з допомогою вчителя.

Щоб дослідити вміння здобувачів початкової освіти використовувати здобуті знання в нових, життєво близьких ситуаціях, ми розробили завдання, що окреслює виконання компетентнісно-орієнтованих завдань та оперування отриманою інформацією. Оцінювання відбувалось під час уроків.

Молодшим школярам було запропоновано перелік творів, з яких потрібно було сформулювати новий збірник, згрупувавши їх за спільною ознакою (автором, ідеєю, темою, жанром) та давши йому назву. Далі їм пропонувалось доповнити цей збірник іншими творами, які б відповідали наведеним характеристикам та назві книжки.

Оцінювання рівня читацької компетентності здійснювалось наступним чином:

- Високий рівень: повне виконання завдання.
- Середній рівень: виконання половини завдання.
- Низький рівень: виконання третини завдання.

Для четвертокласників були вибрані такі літературні твори для опрацювання: повість Сергія Гридіна «Федько, прибулець з інтернету» та твір Василя Симоненка «Подорож в країну Навпаки».

Зазначимо, що важливо навчити молодших школярів не лише читати, але й глибоко аналізувати прочитане, вести діалог з текстом. Вибір методів та інноваційних прийомів на уроках літератури має ґрунтуватися на детальному вивченні та аналізі самого твору. Сучасна літературознавча методика визнає цінність такого творчого аналізу, де художній текст сприймається як унікальне відкриття, що спонукає до роздумів.

Для того, щоб здобувачі початкової освіти могли сприймати твори як відкриття, необхідно не лише вдумливо читати, але й розвивати уяву та вміння емоційно реагувати на прочитане. З цією метою запропоновано написати твір на задану тему, аби оцінити їхню здатність до рефлексії щодо прочитаного.

- Високий рівень читацької компетентності. Молодший школяр зіставляє

прочитане з власним досвідом, оцінює вчинки героїв та пише твір, що обіймає більше 4-5 речень.

– Середній рівень читацької компетентності. Четвертокласник складає 3-4 речення, не завжди співвідносячи прочитане з власним досвідом, оцінюючи вчинки героїв лише з допомогою педагога.

– Низький рівень читацької компетентності. Здобувач початкової освіти висловлює думку лише 1-2 короткими простими реченнями.

Щоб мотивувати до читання молодших школярів використовується метод незакінчених речень. четвертокласникам пропонують доповнити фрази, наприклад: «Я читаю для...», «Я люблю (не люблю) читати, тому що...», «Бути хорошим читачем означає...».

На основі відповідей можна визначити рівень їхньої мотивації та самостійності:

– Низький рівень. Здобувачі початкової освіти з низьким рівнем мотивації зазвичай згадують навчальні цілі читання, такі як: отримання знань, розширення словникового запасу. Їм не вистачає самостійності, вони потребують підтримки та стимулювання з боку вчителя.

– Середній рівень. Молодші школярі з помірним рівнем мотивації цінують емоційну складову читання. Їм подобається отримувати задоволення від цього процесу. Вони виявляють деяку самостійність, обираючи книги, які цікаві.

– Високий рівень. На цьому рівні четвертокласники керуються особистими мотивами, такими як: прагнення до саморозвитку, розширення кругозору, отримання нових знань. Вони читають самостійно, обирають книги, які їм цікаві, та аналізують прочитане.

Під час дослідження було проаналізовано рівень розвитку читацької компетентності молодших школярів 4-А класу. Отримані результати систематизовано та представлено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Рівень розвитку читацької компетентності молодших школярів у 4-А класі

Показник читацької компетентності	Високий рівень	Середній рівень	Низький рівень
Рівень сприйняття художніх творів різних жанрів	26,1%	56,5%	17,4%
Рівень начитаності	30,4%	43,5%	26,1%
Вміння оперувати отриманою інформацією та виконувати компетентнісно-орієнтовані завдання	30,4%	39,2%	30,4%
Рівень здатності до рефлексії стосовно прочитаного	30,4%	43,5%	26,1%
Рівень читацької самостійності та мотивації до читання	39,1%	39,1%	22%
Усього	31,3%	44,7%	24%

За результатами дослідження:

Високий рівень сприйняття літературних творів різних жанрів продемонстрували 6 молодших школярів 4-А класу, середній рівень – 13, а низький рівень – 4 четвертокласника.

Високий рівень літературознавчих уявлень та читацького кругозору мають 7 здобувачів початкової освіти, середній рівень – 10, низький рівень – 6.

Високим рівнем вміння оперувати отриманою інформацією та виконувати компетентнісно-орієнтовані завдання володіють 7 четвертокласників, середнім рівнем – 9, низьким рівнем – 7 молодших школярів.

Високий рівень здатності до рефлексії стосовно прочитаного продемонстрували 7 здобувачів початкової освіти, середній рівень – 10, низький рівень – 6.

Високим рівнем читацької самостійності та мотивації до читання володіють 9 четвертокласників, середнім рівнем – 9, низьким рівнем – 5.

На основі проведеного дослідження рівня читацької компетентності молодших школярів 4-А класу можна зробити такі висновки: дослідження

показало, що більшість мають середній рівень читацької компетентності (44,7%), що свідчить про достатній, але не оптимальний рівень розвитку навичок читання та аналізу текстів. Водночас, високий рівень продемонстрували 31,3% молодших школярів, що вказує на наявність групи з високим потенціалом у сфері літературної освіти. Низький рівень у 24% випадків вимагає додаткової уваги з боку педагогів, адже це показник того, що значна частина здобувачів початкової освіти зіштовхується з труднощами при читанні та аналізі літературних творів.

Сприйняття художніх творів різних жанрів є ключовим для формування читацької компетентності. Високий рівень у цьому аспекті мають 26,1% четвертокласників, що свідчить про розвинене естетичне сприйняття та здатність до емпатії. Середній рівень(56,5%) підкреслює потребу у вдосконаленні навичок аналізу та критичного мислення, а низький рівень(17,4%) вимагає збільшення варіативності та доступності літературних творів для читання.

Літературознавчі уявлення та читацький кругозір відіграють важливу роль у формуванні читацької компетентності. Високий рівень у цьому аспекті у 30,4% молодших школярів, що демонструє наявність глибоких знань у сфері літератури, а середній (43,5%) та низький(26,1%) рівні вказують на необхідність розширення літературного горизонту здобувачів початкової освіти.

Вміння оперувати отриманою інформацією та виконувати компетентнісно-орієнтовані завдання є важливим для розвитку аналітичних та критичних навичок. Низький рівень у цьому аспекті у 30,4% четвертокласників є тривожним сигналом, що акцентує увагу на зміни у підходах до навчання, зокрема, застосування більш активних та інтерактивних методів навчання.

Здатність до рефлексії стосовно прочитаного є необхідною для формування осмисленого читача. Високий рівень у цьому аспекті у 30,4% молодших школярів показує, що чверть класу здатна глибоко аналізувати та рефлектувати над прочитаним, тоді як середній 43,5% та низький 26,1% рівні вимагають більшої уваги до розвитку критичного мислення та самостійності у

мисленні.

Читацька самостійність та мотивація до читання є фундаментальними для підтримки тривалого інтересу до літератури. Високий рівень у цьому аспекті у 39,1% четвертокласників є позитивним показником, однак середній (39,1%) та низький (22%) рівні акцентують увагу на потребу створення більш мотивуючого навчального середовища.

Таким чином, більшість здобувачів початкової освіти мають середній рівень розвитку читацьких навичок, але у значної кількості спостерігається низький рівень читацької компетентності.

Наведемо наочно результати рівня розвитку читацької компетентності молодших школярів у 4-А класі на констатувальному етапі:

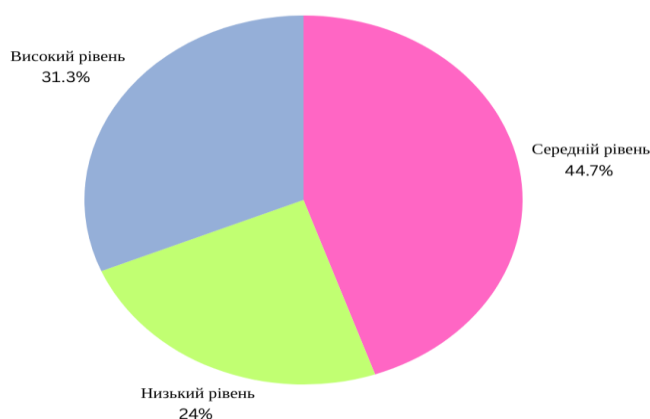

Рис. 2.2. Рівні розвитку читацької компетентності молодших школярів у 4-А класі на констатувальному етапі

Під час тестування було виявлено ряд типових помилок, що свідчать про певні труднощі:

– Молодші школярі обмежувалися лише ім'ям автора або назвою твору, не вказуючи його жанр. Це вказує на недостатнє розуміння структури та категоризації літературних творів

– Більшість четвертокласників описували тексти, які вже вивчали на уроках літератури. Це підтверджує те, що здобувачі початкової освіти не

читають достатньо позакласної літератури, або їм складно самостійно аналізувати нові твори.

Найбільш складною для молодших школярів виявилася частина тесту, де потрібно оперувати отриманою інформацією та виконувати компетентнісно-орієнтовані завдання. Це свідчить про те, що четвертокласники мають труднощі з аналізом та синтезом інформації, тому не можуть чітко сформулювати основну думку тексту, виокремити ключові деталі, або ж пов'язати різні факти між собою. Здобувачі початкової освіти не завжди можуть оцінити достовірність інформації, або ж висловити власну думку щодо прочитаного.

Аналізуючи дані 4-Б класу за критеріями, можна визначити такі показники читацької компетентності:

Високий рівень сприйняття літературних творів різних жанрів продемонстрували 6 молодших школярів 4-Б класу, середній рівень – 11, низький рівень – 7.

Високий рівень літературознавчих уявлень та читацького кругозору мають 9 здобувачів початкової освіти, середній рівень – 11, низький рівень – 4.

Високим рівнем вміння оперувати отриманою інформацією та виконувати компетентнісно-орієнтовані завдання володіють 6 четвертокласників, середнім рівнем – 10, низьким рівнем – 8.

Високий рівень здатності до рефлексії стосовно прочитаного підтвердили 6 молодших школярів, середній рівень – 10, низький рівень – 8.

Високим рівнем читацької самостійності та мотивації до читання володіють 7 здобувачів початкової освіти, середнім рівнем – 9, низьким рівнем – 8 четвертокласників.

Отримані результати систематизовано та представлено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Рівень розвитку читацької компетентності молодших школярів у 4-Б класі

Показник читацької компетентності	Високий рівень	Середній рівень	Низький рівень
Рівень сприйняття художніх творів різних жанрів	25%	46%	29%
Рівень начитаності	37,5%	46%	16,5%
Вміння оперувати отриманою інформацією та виконувати компетентнісно-орієнтовані завдання	25%	42%	33%
Рівень здатності до рефлексії стосовно прочитаного	25%	42%	33%
Рівень читацької самостійності та мотивації до читання	29%	37,5%	33,5%
Усього	28,3%	42,7%	29%

Сприйняття літературних творів різних жанрів є фундаментальним для формування читацької компетентності. У 4-Б класі 25% молодших школярів продемонстрували високий рівень, що свідчить про їх здатність до глибокого розуміння літератури. Проте, 29% четвертокласників мають низький рівень, що вказує на потребу в підвищенні якості читацького досвіду.

Літературознавчі уявлення та читацький кругозір відіграють важливу роль у формуванні компетентного читача. 37,5% здобувачів початкової освіти мають високий рівень у цьому аспекті, що є позитивним показником. Однак, певна кількість молодших школярів має низький рівень, що може бути ознакою обмеженості читацького досвіду.

Вміння оперувати отриманою інформацією та виконувати компетентнісно-орієнтовані завдання є важливим для активного застосування знань. Чверть класу володіють високим рівнем, але 33% мають низький, що зобов'язує педагогів приділяти увагу розвитку аналітичних навичок.

Здатність до рефлексії стосовно прочитаного є важливою для самоаналізу та самовдосконалення. 25% здобувачів початкової освіти показали високий

рівень, але більшість (42%) знаходяться на середньому рівні, що вказує на потенціал для розвитку критичного мислення.

Читацька самостійність та мотивація до читання є ключовими для підтримки тривалого інтересу до літератури. 29% молодших школярів мають високий рівень, що є обнадійливим, але 23,5% з низьким рівнем потребують додаткової мотивації.

Результати дослідження рівня розвитку читацької компетентності здобувачів початкової освіти 4-Б класу виявили, що більшість мають середній або низький рівень. Загальний відсоток високого рівня становить приблизно 25,3%, середнього – 42,7%, а низького – 39%.

Наведемо наочно результати рівня розвитку читацької компетентності молодших школярів у 4-Б класі на констатувальному етапі:

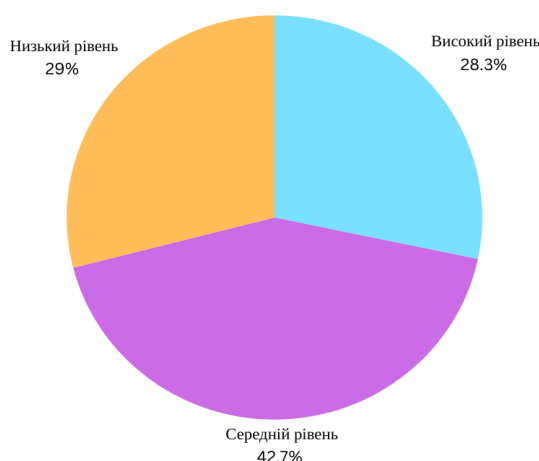

Рис. 2.2. Рівні розвитку читацької компетентності молодших школярів у 4-Б класі на констатувальному етапі

Отримані узагальнюючі результати констатувального етапу дослідження рівня розвитку читацької компетентності молодших школярів представлено на діаграмі (рис. 2.3.):

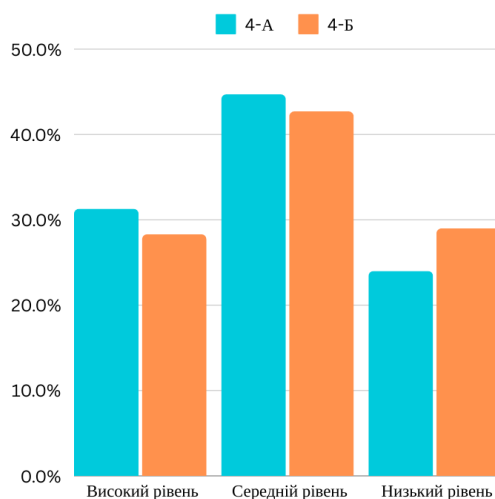

Рис.2.3. Рівні розвитку читацької компетентності молодших школярів 4-А та 4-Б класів

Отже, результати дослідження показують, що важливо надавати велику увагу формуванню читацької компетентності молодших школярів. У більшості здобувачів початкової освіти рівень розвитку читацької компетентності не досягає бажаного рівня (переважає низький і середній рівень). Це свідчить про необхідність впровадження нових методів та інструментів у навчальний процес. Процес застосування вебквесту на уроках літературного читання може стати ефективним кроком у підвищенні рівня розвитку читацької компетентності школярів.

2.2. Обґрунтування та експериментальна перевірка методики формування читацької компетентності молодших школярів у процесі вебквесту

Мета формувального етапу дослідження – впровадити методику формування читацької компетентності молодших школярів у процесі вебквесту та експериментально перевірити її ефективність.

Читацька компетентність – це ключова навичка, яка відіграє важливу роль

у навчанні та розвитку здобувачів початкової освіти. Вона ґрунтується на здатності розуміти та інтерпретувати прочитане, а також використовувати отриману інформацію для власних потреб. Традиційні методи навчання читання, такі як: читання вголос, переказування та відповіді на запитання, хоча є важливі, але не завжди достатньо ефективні для розвитку всіх аспектів читацької компетентності.

Вчитель формує читацьку компетентність молодших школярів у чотирьох ключових напрямках:

1. Розвиток навички читання включає вміння читати вголос та подумки, звертаючи увагу як на технічну, так і на смислову сторону процесу. Вчитель може використовувати різні методи, такі як: читання складових таблиць, мовні розминки, ігрові вправи, читання з різною інтонацією, змагальне читання, читання скоромовок.

2. Навчання орієнтуватися в книзі. Молодші школярі знайомляться з елементами книги, вчать знаходити необхідну інформацію за автором та назвою. Вони використовують такі прийоми: характеристика книги за обкладинкою, вибір книг за жанром, автором, темою, робота з довідковою літературою, словниками, каталогами. Діти вчать вибирати джерела інформації, знаходити потрібні розділи, користуватися алфавітом. Навчання відбувається у співпраці з бібліотекою.

3. Формування читацької діяльності. Це включає вміння сприймати та осмислювати текст, аналізувати та інтерпретувати його, формулювати власну оцінку щодо прочитаного. Робота з художніми та науково-пізнавальними книгами має свої особливості. Молодші школярі досліджують їх побудову, стилістичні образи, розуміють красу природи та навколишнього середовища, отримують знання з певної теми.

4. Розширення читацького кругозору. Інтерес до читання формується зі знайомством з творами різних жанрів та тематик. Це допомагає порівнювати персонажів, мову текстів, інтерпретувати та оцінювати їх. Щоб розширити світогляд молодших школярів використовуються такі методи: ведення

читацьких щоденників, виготовлення обкладинок до книг, проведення конференцій, вікторин, літературних свят, інсценування творів [19].

Вебквести – це інноваційний підхід до навчання, що використовує можливості Інтернету для залучення молодших школярів 3-4 класів до активного пізнання та досягнення навчальних цілей. Використання інтерактивних технологій може значно підвищити інтерес та мотивацію до читання, а також розвивати критичне мислення та дослідницькі навички [17, с.380].

Наведемо етапи розробки та проведення вебквесту для здобувачів початкової освіти з метою формування читацької компетентності.

1. Визначення мети та завдань вебквесту. На цьому етапі важливо чітко сформулювати, чого саме вчитель хоче досягти у процесі застосування вебквесту. Наприклад, можна ставити наступні цілі:

- Підвищити рівень розуміння прочитаного. Молодші школярі навчаться переказувати зміст тексту, виділяти головні думки, відповідати на запитання щодо твору.

- Розвинути навички аналізу тексту. Здобувачі початкової освіти зможуть визначати тип тексту, структуру, стиль, жанр, особливості мови автора.

- Вдосконалити навички критичного мислення. Молодша ланка спробує оцінювати інформацію, висловлювати свою думку, дискутувати з інших питань.

- Розширити кругозір. Молодші школярі познайомляться з новою інформацією, ідеями, фактами, подіями.

- Покращити навички читання. Здобувачі початкової освіти зможуть читати швидше, більш виразно, правильно, з інтонацією.

2. Вибір теми вебквесту.

Тема вебквесту повинна бути цікавою та актуальною. Вона має відповідати віковим особливостям та навчальній програмі. Наведемо декілька прикладів тем вебквестів для молодших школярів:

- «У світі казок» – знайомство з різними казками, їх героями, сюжетами.

- «Подорож до джунглів». Здобувачі початкової освіти дізнаються про

рослини та тварин тропічних лісів, їх життя, особливості та взаємозв'язки.

– «Таємниці космосу». Молодша ланка розвідає планети Сонячної системи, зірки, галактики, Всесвіт.

– «Історія мого міста» – дослідження історії свого міста, його пам'ятки, відомих людей.

При виборі теми важливо враховувати інтереси та захоплення, а також наявні в знання та навички.

3. Розробка структури вебквесту. Структура вебквесту повинна бути чіткою та логічною. Вона повинна включати всі необхідні етапи:

– Вступ. На цьому етапі молодші школярі знайомляться з основою вебквесту, його метою та завданнями.

– Інформаційний блок. Здобувачам початкової освіти надається необхідна інформація для виконання завдань. Це можуть бути тексти, зображення, відео, аудіо, інтерактивні елементи.

– Завдання – основна частина вебквесту, де потрібно виконувати різноманітні завдання, спрямовані на розвиток читацької компетентності. Завдання повинні бути цікавими та відповідати рівню підготовки.

– Ресурси, які можуть бути корисними для виконання завдань вебквесту: сайти, книги, статті, словники, енциклопедії.

– Оцінювання. Важливо, щоб критерії оцінювання були чіткими, об'єктивними та справедливими.

– Підведення підсумків. На цьому етапі молодші школярі узагальнюють роботу над вебквестом, діляться своїми враженнями та досвідом [26, с.260].

4. Організація роботи з вебквестом. Вебквест можна виконувати як індивідуально, так і в групах. Для групової роботи важливо чітко розподілити ролі та обов'язки між учасниками. Перед початком роботи важливо провести інструктаж, в якому пояснити правила, критерії оцінювання та відповісти на запитання здобувачів початкової освіти. У процесі виконання завдань вебквесту вчитель повинен надавати необхідну допомогу та підтримку. Важливо, щоб учасники мали достатньо часу для виконання.

5. Оцінювання роботи. Щоб оцінити роботу можна використовувати різноманітні методи, такі як: усні та письмові тести, презентації, портфоліо тощо. Критерії оцінювання повинні бути чіткими, об'єктивними та справедливими.

6. Рефлексія. Після завершення вебквесту важливо провести рефлексію з учасниками. Це допоможе їм оцінити свої досягнення, визначити сильні та слабкі сторони та спланувати подальший розвиток читацької компетентності [35, с.78].

Ця методика дозволяє молодшим школярам активно залучатися в процес читання, розвивати свої навички та компетентності, що є важливим для їх подальшого навчання та розвитку.

Вебквест може бути використаний на різних етапах уроку літературного читання. Використання вебквесту на етапі вивчення нового матеріалу дозволяє здобувачам початкової освіти самостійно досліджувати тему за допомогою різноманітних онлайн-ресурсів. Це сприяє розвитку критичного мислення, адже молодші школярі вчаться аналізувати інформацію, відокремлювати факти від думок та формувати власні судження.

На етапі закріплення вивченого вебквест може слугувати ефективним інструментом для перевірки та систематизації знань. Можна використовувати онлайн-квізи та інтерактивні завдання для узагальнення та поглиблення розуміння літературних творів.

Під час підготовки до написання творів вебквест стає незамінним помічником у зборі матеріалу та роботі з різними джерелами. Вебквест може допомогти зібрати матеріал для написання творів, навчити працювати з різними джерелами інформації. Здобувачі початкової освіти навчаються вибудовувати логічну структуру своїх робіт, використовуючи інформацію, отриману з інтернету. Використання вебквестів може стати чудовим способом зробити уроки літературного читання більш цікавими, ефективними та результативними.

Дослідження проводилося на базі закладу загальної середньої освіти «Залазівський ліцей» Любешівської селищної ради Волинської області.

В експериментальну групу розподілили 23 молодших школярів з 4-А класу, а до контрольної групи – 24 учасників з 4-Б класу. Протягом двох тижнів здобувачі початкової освіти експериментальної групи систематично працювали над вебквестами на уроках літературного читання. Вебквести були спрямовані на розвиток різних аспектів читацької компетентності. Четвертокласники контрольної групи вивчали ті ж теми, але за допомогою традиційних методів навчання. Зазначимо, що учасники обох груп були мотивовані до навчання та мали однаковий рівень підготовки.

Наведемо вебквести, які ми використовували під час експериментального дослідження:

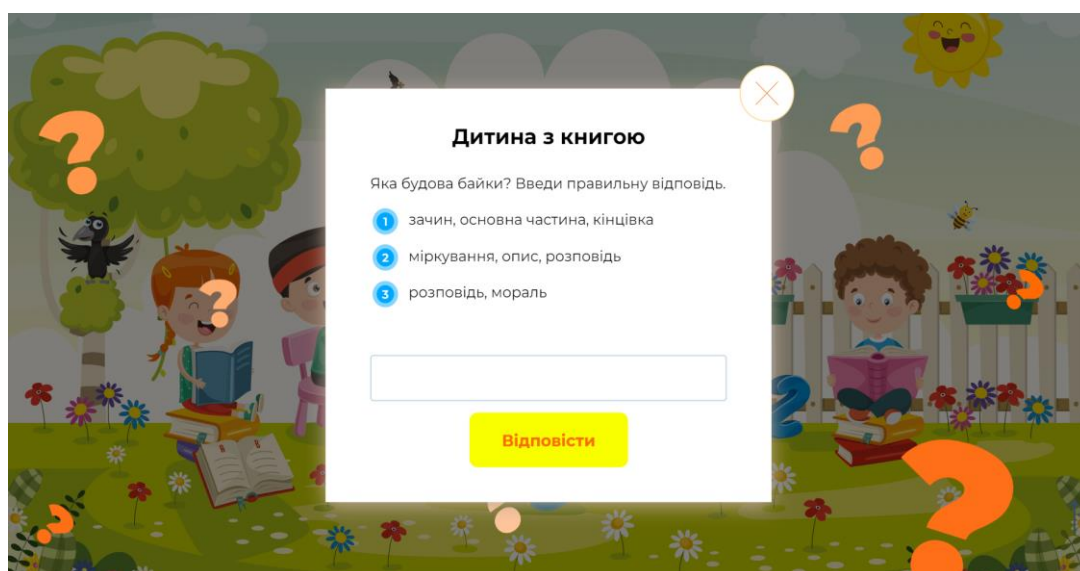

Рис.2.4. Вебквест «У світі літератури»

Вебквест «У світі літератури» може бути використаний як на уроці літературного читання, так і в позакласній роботі. Він допоможе молодшим школярам сформувати читацьку компетентність, розвинути інтерес до читання та української народної творчості.

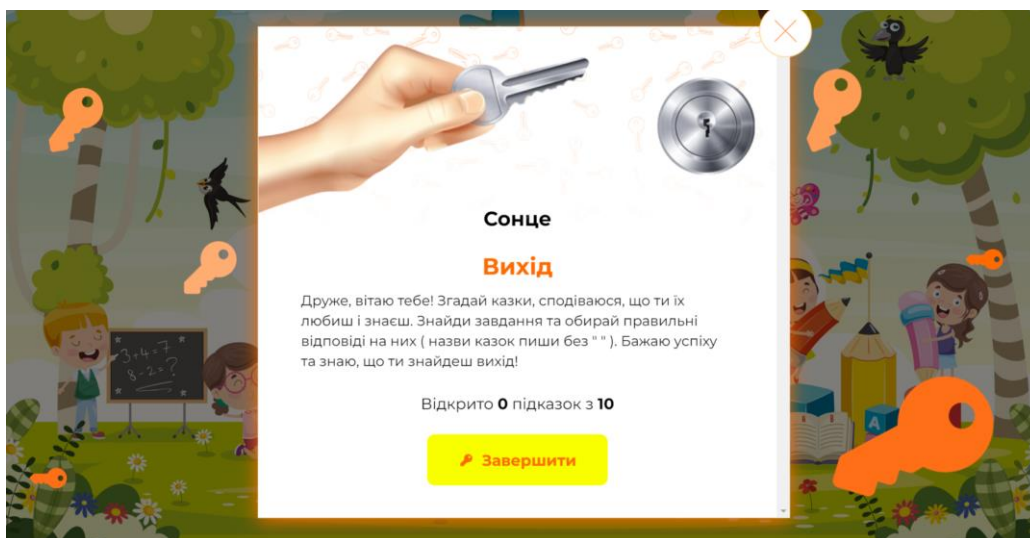

Рис.2.5. Вебквест «Загадки про казки»

Вебквест «Загадки про казки» спрямований на формування читацької компетентності здобувачів початкової освіти. Він використовує цікавий та захопливий формат загадок, щоб залучити до читання та допомогти розвинути різні аспекти читацької компетентності, такі як:

- Розуміння прочитаного. Молодші школярі повинні уважно читати текст загадки, щоб зрозуміти її зміст та ідентифікувати ключові слова та фрази.
- Аналітичне мислення. Щоб розгадати загадку, потрібно проаналізувати інформацію, яку отримали з тексту, та використовувати логічне мислення, щоб зробити висновок.
- Критичне мислення. Деякі загадки можуть мати кілька можливих відповідей, тому учасникам потрібно буде використовувати критичне мислення, щоб визначити, яка відповідь є найкращою.
- Знання казок. Для успішного виконання вебквесту потрібно мати певні знання казок. Це може мотивувати до читання казок або перечитування вже знайомих творів.

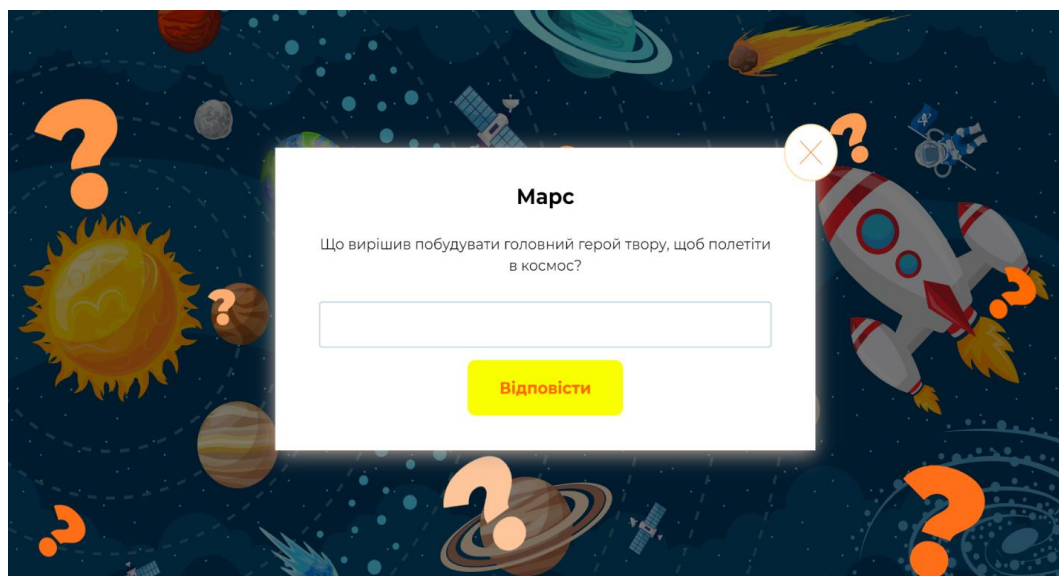

Рис. 2.6. Вебквест Всеволод Нестайко «Як ми в космос літали»

Завдання вебквесту створені на основі матеріалу підручника з української мови та читання для 4 класу О. Вашуленко. Очікуваними результатами вебквесту є те, що:

- учасники зможуть розповісти про життя та творчість Всеволода Нестайка.
- молодші школярі аналізуватимуть сюжет, героїв та гумористичний стиль твору «Як ми в космос літали».
- здобувачі початкової освіти будуть критично оцінювати інформацію, самостійно досліджувати та робити висновки.

Вебквест сприятиме не тільки розвитку читацької компетентності, але й збагатить уявлення про космос і науку. Учасники можуть поділитися своїми враженнями, обговорити те, що вони дізналися, та зробити висновки. Після вебквесту можна запропонувати створити власні творчі роботи, такі як: вірші, розповіді, малюнки на тему космосу або твору «Як ми в космос літали».

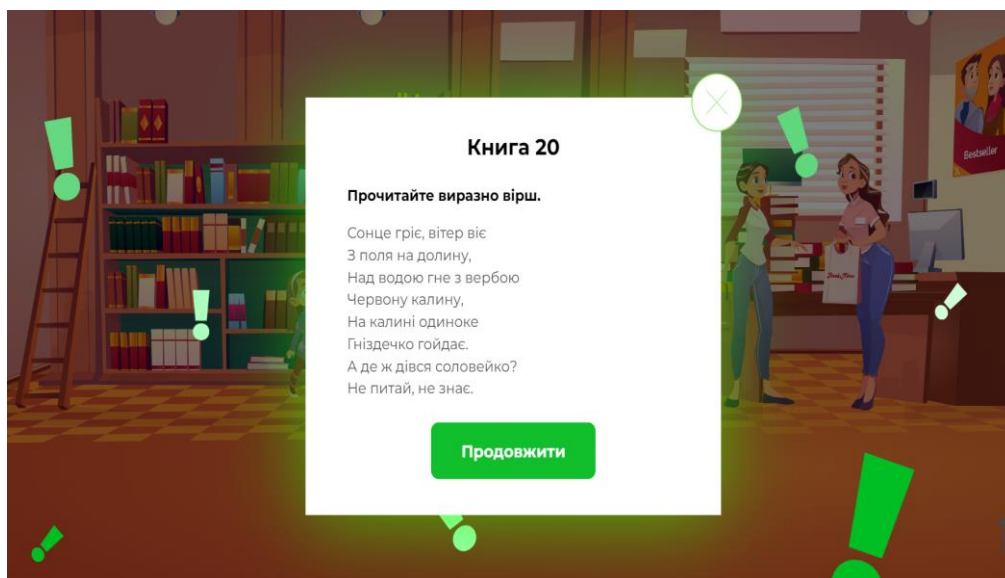

Рис.2.7. Вебквест «Бібліотека імені Т. Г. Шевченка»

Цей вебквест пропонує віртуальну подорож до бібліотеки імені Тараса Григоровича Шевченка, де можна познайомитися з життям та творчістю відомого українського письменника. Вебквест спрямований на формування читацької компетентності молодших школярів та має на меті:

- Поглибити знання про життя та творчість Тараса Шевченка. Дізнаються про його дитинство, навчання, мандри, літературну діяльність та громадську активність.

- Розвинути розуміння прочитаного. Вебквест містить різноманітні тексти, такі як: біографічні дані, уривки з творів, листи, статті та візуальні матеріали. Здобувачі початкової освіти повинні уважно читати ці тексти, щоб зрозуміти їх зміст та ідентифікувати ключові моменти.

- Вдосконалити навички аналітичного та критичного мислення. Учасники повинні аналізувати прочитану інформацію, робити висновки, висловлювати власні думки та аргументувати свою позицію.

- Виховати почуття поваги до української культури та історії. Вебквест знайомить з одним із найвидатніших діячів української культури, що сприяє формуванню патріотичних почуттів та любові до рідної мови та літератури.

Вебквест «Бібліотека імені Т.Г.Шевченка» є ефективним інструментом,

який може допомогти розвинути свою читацьку компетентність, поглибити знання про життя та творчість Тараса Шевченка та виховати почуття поваги до української культури та історії.

На формувальному етапі ми проаналізували можливості використання вебквесту у початковій школі та розробили методiku формування читацької компетентності молодших школярів у процесі застосування вебквесту.

2.3. Результати експериментального дослідження та рекомендації щодо використання вебквестів для формування читацької компетентності молодших школярів

Після завершення формувального етапу дослідження для підтвердження висунутої гіпотези та ефективності розробленої системи роботи було проведено повторну діагностику рівня читацької компетентності здобувачів початкової освіти.

Метою контрольного етапу дослідження стало виявлення динаміки рівня сформованості читацької компетентності четвертокласників у процесі застосування вебквесту. Після завершення експерименту всім учасникам експериментального (4-А) та контрольного (4-Б) класів було запропоновано повторне тестування (додаток В).

Аналіз сформованості сприйняття різних жанрів художніх творів молодших школярів експериментального класу проводився під час уроків літературного читання. Для цього їм було запропоновано літературну казку Лесі Українки «Біда навчить». Визначення рівнів сформованості читацької компетентності відбувалося за встановленими показниками, які були ідентичними тим, що використовувалися на констатувальному етапі експерименту.

З метою оцінки рівня начитаності було запропоновано завдання зі складання рекомендованого списку літератури для читання друзям однокласникам. Цей список мав включати ім'я та прізвище автора, назву жанру

та твору. Оцінювання завдання проводилося за наступною схемою:

– Завдання. Скласти список літератури для читання друзям однокласникам.

– Відповідь. Молодший школяр склав список, який містить ім'я та прізвище автора, назву жанру та твору для кожної книги.

– Висновок. Здобувач початкової освіти має [рівень начитаності] (високий, середній, низький).

Важливо зазначити, що дане завдання дозволило не лише оцінити рівень начитаності, але й виявити читацькі інтереси. Завдання мало компетентнісно-орієнтований характер, адже передбачало вміння використовувати знання в нестандартній, наближеній до реального життя ситуації.

Для експериментального класу було обрано такі твори: «Дрімають села», «Дивувалася зима», «Лисичка-кума». На основі цих творів був проведений урок літературного читання. З метою оцінки вміння формувати та висловлювати власну думку ми запропонували завдання зі складання твору про дружбу.

Бажання до читання у молодших школярів ми вивчали за допомогою ефективної методики з незакінчених речень, а саме:

- «Читання допоможе мені...»;
- «Я хочу читати для того, щоб...»;
- «Вміння читати для мене означає...».

Критерії визначення рівня бажання до читання були аналогічні тим, що використовувалися на констатувальному етапі експерименту.

Аналіз отриманих даних показав дещо інші результати, порівняно з попереднім етапом дослідження. Як і очікувалося, рівень читацької компетентності обох класів підвищився. Детальні результати тестування представлені в таблицях 2.4. та 2.5.

Таблиця 2.4

Рівень розвитку читацької компетентності молодших школярів у 4-Б класі

Показник читацької компетентності	Високий рівень	Середній рівень	Низький рівень
Рівень сприйняття художніх творів різних жанрів	29,2%	41,6%	29,2%
Рівень начитаності	46%	37,5%	16,5%
Вміння оперувати отриманою інформацією та виконувати компетентнісно-орієнтовані завдання	29,2%	37,5%	33,3%
Рівень здатності до рефлексії стосовно прочитаного	25%	50%	25%
Рівень читацької самостійності та мотивації до читання	33,3%	54,2%	12,5%
Усього	32,6%	44,2%	23,2%

Аналізуючи дані контрольного (4-Б класу) за вказаними критеріями, ми визначили такі показники читацької компетентності: високий рівень сприйняття літературних творів різних жанрів продемонстрували 7 учасників 4-Б класу, середній рівень – 10, низький рівень – 7.

Високий рівень літературознавчих уявлень та читацького кругозору мають 11 молодших школярів, середній рівень – 9, низький рівень – 4.

Високим рівнем вміння оперувати отриманою інформацією та виконувати компетентнісно-орієнтовані завдання володіють 7 здобувачів початкової освіти, середнім рівнем – 9, низьким рівнем – 8.

Високий рівень здатності до рефлексії стосовно прочитаного підтвердили 6 четвертокласників, середній рівень – 12, низький рівень – 6.

Високим рівнем читацької самостійності та мотивації до читання володіють 8 молодших школярів, середнім рівнем – 13, низьким рівнем – 3.

Детальні результати тестування експериментального класу 4-А представлені у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Рівень розвитку читацької компетентності молодших школярів у 4-А класі

Показник читацької компетентності	Високий рівень	Середній рівень	Низький рівень
Рівень сприйняття художніх творів різних жанрів	43,5%	47,8%	8,7%
Рівень начитаності	56,5%	30,4%	13,1%
Вміння оперувати отриманою інформацією та виконувати компетентнісно-орієнтовані завдання	43,5%	39,1%	17,4%
Рівень здатності до рефлексії стосовно прочитаного	47,8%	43,5%	8,7%
Рівень читацької самостійності та мотивації до читання	56,5%	30,4%	13,1%
Усього	49,5%	38,2%	12,3%

За результатами контрольного етапу дослідження високий рівень сприйняття літературних творів різних жанрів продемонстрували 10 учасників 4-А класу, середній рівень – 11, низький рівень – 2.

Високий рівень літературознавчих уявлень та читацького кругозору мають 13 здобувачів початкової освіти, середній рівень – 7, низький рівень – 3.

Високим рівнем вміння оперувати отриманою інформацією та виконувати компетентнісно-орієнтовані завдання володіють 10 молодших школярів, середнім рівнем – 9, низьким рівнем – 4.

Високий рівень здатності до рефлексії стосовно прочитаного показали 11 четвертокласників, середній рівень – 10, низький рівень – 2.

Високим рівнем читацької самостійності та мотивації до читання володіють 13 молодших школярів, середнім рівнем – 7, низьким рівнем – 3.

Згідно з даними таблиці, результати тестування щодо рівня читацької компетентності учасників 4-А класу (експериментальна група) значно покращилися після впровадження вебквестів у освітній процес.

Вважаємо за доцільне порівняти результати констатувального та контрольного етапів дослідження здобувачів початкової освіти

експериментального класу:

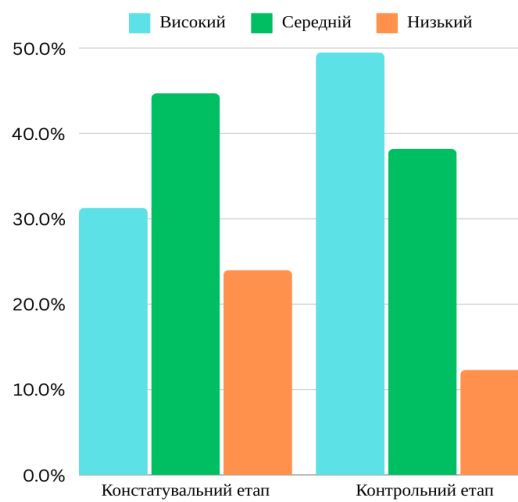

Рис. 2.8. Рівень читацької компетентності молодших школярів 4–А класу (експериментальної групи) на констатувальному і контрольному етапах

Порівняємо результати експериментальної (4-А) і контрольної (4-Б) груп (рис.2.9).

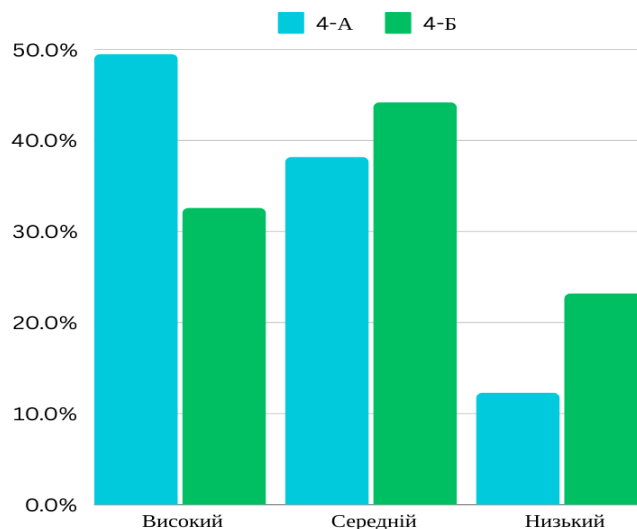

Рис.2.9. Порівняльний аналіз рівня читацької компетентності здобувачів початкової освіти 4-А та 4-Б класів на контрольному етапі

За результатами дослідження, представленими на рисунку 2.9, можна

зробити висновок, що учасники експериментальної групи (4-А), які навчалися з використанням вебквесту, продемонстрували значно вищий рівень читацької компетентності порівняно з молодшими школярами контрольної групи (4-Б).

Результати проведеного дослідження дозволяють стверджувати, що використання вебквесту має значний вплив на формування та розвиток читацької компетентності здобувачів початкової освіти.

Вебквести можуть стати потужним інструментом для формування читацької компетентності молодших школярів. Вони пропонують захоплюючу та інтерактивну платформу для розвитку навичок читання з розумінням, роботи з інформацією, критичного мислення та творчості. Ефективне використання вебквестів для формування читацької компетентності передбачає ретельний вибір теми, структурування завдань, врахування вікових особливостей та технологічних можливостей дітей.

Наведемо рекомендації щодо використання вебквестів для формування читацької компетентності молодших школярів у таблиці 2.6:

Таблиця 2.6

Рекомендації щодо використання вебквестів для формування читацької компетентності здобувачів початкової освіти

Етап	Опис	Рекомендації
Визначення цілей	Визначте, які навички читання ви хочете розвинути.	Встановіть конкретні, досяжні, реалістичні та часово обмежені цілі.
Вибір теми	Оберіть тему, яка буде цікавою.	Тема повинна бути актуальною та інтегрованою в навчальну програму.
Структурування	Створіть чітку структуру вебквесту.	Включіть етапи введення, завдання, процесу, ресурсів, оцінки та висновку.
Вибір ресурсів	Забезпечте доступ до якісних освітніх ресурсів.	Переконайтеся, що ресурси безпечні та відповідають віковим особливостям.
Інструкції для учасників	Надайте чіткі інструкції для виконання вебквесту.	Включіть кроки виконання та критерії оцінювання.
Сприяння співпраці	Заохочуйте молодших школярів до співпраці та	Організуйте роботу в малих групах або парах.

	взаємодопомоги.	
Оцінювання	Розробіть систему оцінювання.	Враховуйте активність участі, креативність та здатність до самостійного дослідження.
Рефлексія	Проведіть сесію рефлексії після завершення вебквесту.	Дайте учасникам можливість обговорити свій досвід та вивчене.

Щоб вебквести були успішними, вчителю необхідно ретельно спланувати їх організацію та проведення. Важливо визначити навчальні цілі вебквесту. Цілі повинні бути конкретними, вимірюваними, досяжними, реалістичними та часово обмеженими. Надалі потрібно вибрати тему вебквесту, яка буде цікавою та актуальною. Тема повинна бути інтегрована в навчальну програму та сприяти розвитку читацьких навичок. Структура вебквесту повинна бути чіткою та послідовною. Вона має включати введення, завдання, процес, ресурси, оцінку та висновок. Введення має мотивувати здобувачів початкової освіти та визначити контекст завдання. Завдання повинні бути різноманітними та включати різні типи діяльності, такі як читання, письмо, дослідження та презентація. Процес має бути організованим таким чином, щоб молодші школярі могли самостійно працювати з ресурсами, які вчитель підготував.

Ресурси повинні бути надійними, безпечними та відповідати віковим особливостям. Для забезпечення ефективності вебквесту необхідно обрати платформу, яка відповідає віку та технічним можливостям, наприклад, Google Classroom, Canva, Quizizz. Інтерфейс платформи повинен бути простим у використанні, а завдання – інтерактивними, щоб утримувати увагу учасників.

Оцінка має враховувати не тільки кінцевий продукт, але й процес роботи, активність участі та креативність. Важливо також забезпечити підтримку та допомогу здобувачам початкової освіти під час виконання вебквесту.

Отже, вебквести повинні бути інтегровані в освітній процес. Вони не повинні стояти окремо від інших навчальних активностей, але мають бути частиною освітньої програми, спрямованої на розвиток читацької компетентності.

ВИСНОВКИ

1. Проаналізувавши науково-педагогічну літературу з проблеми формування читацької компетентності, можна зробити висновок, що читацька компетентність – це сукупність особистісних та інтелектуальних якостей, що дають можливість читачеві взаємодіяти з текстом продуктивно: читати, аналізувати, досліджувати його зміст; критично оцінювати прочитане, ставити питання, формулювати власні думки; оцінювати літературний твір, визначати його цінність в літературі, висловлювати власне ставлення до тексту.

Читацька компетентність ґрунтується на трьох ключових складових: когнітивна, комунікативна та операційна компетентності. Вона не обмежується лише знаннями та базовими читацькими навичками, але й включає здатність здобувача освіти до навчання та застосування знань у літературній діяльності.

Проаналізовано, що читацька компетентність інтегрує в собі п'ять ключових компонентів: когнітивний (знання, необхідні для розуміння тексту); комунікативний (навички, які включають слухання, читання, говоріння та письмо); ціннісний (оцінні судження і ставлення до прочитаного матеріалу); діяльнісний (практичні вміння та навички, які застосовуються під час читання); особистісно-творчий (мотивація та ціннісні орієнтації, які спонукають до навчання та пізнання).

2. Формування читацької компетентності у молодших школярів є важливим завданням Нової української школи, яке вимагає урахування вікових особливостей цієї категорії здобувачів освіти. Вікові особливості впливають на психологічний, емоційний та когнітивний розвиток дітей, що, у свою чергу, визначає підходи до навчання та формування читацьких навичок.

Існує чотири ключові етапи формування читацької компетентності в молодших школярів. На підготовчому етапі здобувачі початкової освіти навчаються розуміти зміст дитячих книжок, досліджувати книги, виявляти основні зв'язки між текстом та ілюстраціями, звикають до визначення ключових елементів на обкладинці. На початковому етапі молодші школярі

накопичують базові знання літератури, розвивають навички самостійного читання під керівництвом учителя. Третій, основний етап, є критичним для формування справжнього читача, який володіє навичками самостійного читання доступних книг, використовує читання для розширення та поповнення своїх знань. Заключний етап формування читацької компетентності молодших школярів ґрунтується на знаннях та навичках, здобутих протягом попередніх етапів, і спрямований на виховання у здобувачів початкової освіти стійких читацьких уподобань та інтересів.

3. Вебквест – це педагогічна технологія, яка організовує навчальну діяльність у вигляді дослідницької подорожі в Інтернеті. Молодші школярі шукають інформацію на різних вебсайтах, аналізують її, виконують завдання, що стимулює їх до активної пізнавальної діяльності та розвитку читацьких навичок.

Вебквести мають структуру, яка складається з декількох важливих частин: вступ, завдання, процес, оцінка, висновок. Виокремимо, що вебквести, незважаючи на спільну структуру, поділяють на групи за трьома ключовими ознаками: тривалістю виконання, предметним змістом та типом завдань. Технологія вебквесту відкриває широкі можливості для використання візуальних засобів, мультимедійних елементів та інтерактивності у процесі формування читацької компетентності здобувачів початкової освіти.

Ефективне використання вебквестів у початковій школі потребує дотримання таких психолого-педагогічних умов: відповідність вебквестів віковим та індивідуальним особливостям молодших школярів, мотивація та заохочення здобувачів початкової освіти до участі у вебквестах та методична підготовка вчителя до використання цієї інноваційної технології у початковій школі.

4. Організація експериментального дослідження на визначення рівня сформованості читацької компетентності в здобувачів початкової освіти включала такі етапи: констатувальний, формувальний, контрольний. Педагогічний експеримент проводився на базі закладу загальної середньої

освіти «Залазівський ліцей» Любешівської селищної ради Волинської області. У дослідженні брали участь здобувачі початкової освіти 4-А класу та 4-Б класу.

На констатувальному етапі ми провели первинну діагностику рівня сформованості читацької компетентності здобувачів початкової освіти. Формувальний етап передбачав упровадження на уроках літературного читання методики формування читацької компетентності молодших школярів у процесі застосування вебквесту. На контрольному етапі ми провели повторне діагностування рівня сформованості читацької компетентності молодших школярів після впровадження технології вебквесту.

Результати дослідження показали, що здобувачі початкової освіти експериментальної групи, які навчалися з впровадженням на уроках літературного читання технології вебквест, продемонстрували значно вищий рівень читацької компетентності порівняно з молодшими школярами контрольної групи. Отже, можна стверджувати, що використання вебквесту має значний вплив на формування та розвиток читацької компетентності молодших школярів.

5. Вебквести активно залучають молодших школярів у процес навчання, розвивають критичне мислення, самостійність у пошуку інформації. Для того, щоб створити цікавий та пізнавальний вебквест, необхідно визначити цілі вебквесту; вибрати тему, яка буде цікавою та актуальною; знайти інформаційні ресурси; надати чіткі інструкції щодо виконання та розробити систему оцінювання.

Наведені рекомендації щодо використання вебквестів для формування читацької компетентності молодших школярів можуть стати цінним інструментом для вчителів та допомогти їм зробити уроки літературного читання більш цікавими, ефективними та результативними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авраменко М. І. Формування читацької компетенції на уроках літературного читання в початковій школі. *Таврійський вісник освіти*, (1). 2017. С. 95-98.
2. Байдюк Л. В. Теоретичні передумови формування основ читацької компетентності молодших школярів. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*, (3). 2022. С. 59-69.
3. Баканча А. О., Горлова А. В. Освітні веб-квести як чинник активізації пізнавального інтересу молодших школярів. *Розвиток особистості молодшого школяра: сучасні реалії та перспективи*, (3). 2016. С.103-112.
4. Білоус А. С. Читацька компетенція учнів початкових класів як освітній феномен. *Редакційна колегія*. 2019. С. 26-27.
5. Бондаренко О. А. Формування читацької компетентності молодших школярів. *Початкова школа*. 2014. № 5. С. 6–8.
6. Бондаренко Т. М. Веб-квест технологія як засіб активізації самостійної діяльності майбутніх вчителів початкових класів. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2013. №. 13 (2). С. 224-230.
7. Богданець-Білоskalенко Н. І. Формування читацької компетентності в учнів початкових класів. *Проблема читання в сучасному інформаційному суспільстві* : матеріали І Всеукр. наук.-практ.конф., (12 вересня 2019 р., м. Київ). Київ: Оріон, 2019. С. 58–59.
8. Вашуленко О. В. Зміст і структура читацької компетентності молодшого школяра. *Компетентнісні засади змісту освіти в 11-річній школі* : матеріали Всеукраїнської науково–практичної конференції (м. Київ, 3–4 березня 2013). Київ : Оберіг, 2013. С. 202–206.
9. Вашуленко О. В. Формування читацької компетентності (мовленнєва, літературно–творча й емоційно–ціннісна складові) молодших школярів у навчальному процесі. *Анотовані результати науково–дослідної роботи інституту педагогіки НАПН України* : інформаційне видання. Київ :

- Педагогічна думка, 2013. С. 44–52.
10. Гуревич Р. С. Веб-квест у навчанні : путівник : навчально-методичний посібник. Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, О. В. Шестопалюк. Вінниця : РВВ ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2012. 128 с.
 11. Гуревич Р.С., Кадемія М.Ю. Інноваційні освітні технології у вищих 66 навчальних закладах. *Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти* : зб. наук. пр. ред. О.Г.Романовський. Харків : НТУ “ХП”, 2016. Вип. 45 (49). С. 266-274.
 12. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti> (дата звернення: 18.05.2024).
 13. Дика Н. М., Глазова О. П. Формування читацької компетентності учнів: міжнародний методичний досвід. *Науковий журнал «Інноваційна педагогіка»*, (12). 2019. С. 27-31.
 14. Додж Б. Вебквести. Техніка навчання в Інтернеті URL : <http://webquest.sdsu.edu/rubrics/> (дата звернення 22.05.2024).
 15. Зубань В. М. Із досвіду роботи щодо формування читацької компетентності молодших школярів. *Методика викладання української мови в сучасній школі: теорія та практика*: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, Україна, 31 березня 2020 року). Харків: Центр прогресивної освіти «Генезум». 2020. С.201-213.
 16. Качак Т., Круль Л. Література для дітей і дитяче читання в Новій українській школі. *Гірська школа українських Карпат*. 2018. №. 18. С. 165-170.
 17. Кадемія М. Ю. Сутність і зміст технології веб-квест. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2019. №. 29. С. 380-387.
 18. Клименко Ж.В. Дива візуалізації, або Як зробити знання видимими, а уроки літератури – незабутніми. *Науково-методичний журнал: «Всесвітня література в школах України»*. № 3. 2019. С. 2-11.
 19. Книга О. Ю. Веб-квест як різновид сучасної дидактичної гри. *Вивчаємо*

- українську мову та літературу. 2017. № 19-21. С. 57–61.
20. Коченгіна М.В. Мовно-літературна освітня галузь: актуальні аспекти формування читацької компетентності учнів за новим Державним стандартом. Методичний посібник для вчителя початкової школи М.В.Коченгіна. Харків: ХАНУ, 2019. С.132.
21. Круль Л., Недільський С. Особливості організації мовно-літературної освіти молодших школярів в умовах НУШ. *Освітній простір України*, 17. 2019. С. 338-346.
22. Концепція Нової української школи. URL : <https://oplatforma.com.ua/article/2372-ad-fontes-pro-kontseptsyu-novo-ukransko-shkoli> (дата звернення: 20.05.2024)
23. Корицька Г. Р. Використання веб-квест технології у навчанні учнів української мови на засадах діяльнісного підходу. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. № 3. С. 66-75.
24. Кірик М., Данилова Л. Нова українська школа: організація діяльності учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти : навч.-метод. посіб. Львів : Світ, 2019. 136 с.
25. Луців С. Теоретичні аспекти формування читацьких інтересів дітей у практиці сучасної початкової школи. *Молодь і ринок*. 2017. № 9(152). С. 141.
26. Лецюк І. З. Технологія веб-квест як дидактичний засіб організації самостійної роботи майбутніх учителів початкової освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 36 (89). 2014. С. 259–264.
27. Магас М. Б. Застосування веб-квест технологій на уроках літературного читання у 3 класі початкової школи. *Початкова школа і сучасність*. 2017. №.2 (6). С. 35-38.
28. Максимчук Н. С., Прокопчук М. І. Розвиток у молодших школярів інтересу до уроків читання засобом освітніх веб-квестів в освітньому середовищі Нової української школи. *Інноваційний розвиток сучасної науки та освіти*. 2024. С. 14-18.

- 29.Матвієнко Я. О., Кобися В. М. Використання інформаційнокомунікаційних технологій в освітньому процесі. *Актуальні проблеми сучасної науки та наукових досліджень*. Київ, 2019. № 11. С. 48–50.
- 30.Мартиненко В. О. Структура і зміст читацької компетентності молодших школярів. *Педагогічна освіта: теорія і практика*, (15). 2014. С. 145-151.
- 31.Мартиненко В.О. Сутнісні характеристики читацької компетентності молодших школярів. *Початкова школа*, (12). 2013. С. 3-7.
- 32.Мартиненко В. Читацька діяльність молодших школярів: сучасні тенденції розвитку. *Початкова школа*. 2017. № 8. С. 16–20.
- 33.Матвійчук Л. Психолого-педагогічні умови формування ключових компетентностей учнів початкових класів у навчально-виховному процесі. *Нова педагогічна думка*. 2016. №. 4. С. 85-88.
- 34.Мхитарян О. Д. Формування читацької компетентності учнів у реаліях нової української школи. Науково-методичний, інформаційно-освітній журнал. *Теорія, методика і практика навчання*, 4 (95). 2022. С. 69-82.
- 35.Мхитарян О., Олійник О. Особливості використання технології веб-квесту на уроках української літератури. *Науковий вісник МНУ ім. В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*, (63). 2018. С. 75–81.
- 36.Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Za zag. red. N. M. Bibik. Kyiv : TOB «Vydavnychij dim «Plyady», 2017. 206 s.
- 37.Онищенко І. В. Веб-квест як засіб формування мотивації до професійної діяльності в майбутніх учителів початкової школи. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2020. Вип. 3. С. 115.
- 38.Путій Т. М. Формування читацької компетентності учнів інформаційного суспільства. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2017. №. 52. С. 245-252.
- 39.Руденко С. В. Особливості формування читацької компетентності молодших школярів. *Методика викладання української мови в сучасній школі: теорія та практика*: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, Україна, 31 березня 2020 року). Харків: Центр прогресивної освіти

- «Генезум», 2020. 235 с.
40. Руденко Н. М., Широков Д. Л. Застосування веб-квест-технології у підготовці майбутніх учителів початкової школи. *Молодий вчений*. 2020. №10.86. С. 151-157.
41. Савченко О. Я. Літературне читання: інтерактивні методи і прийоми. *Початкова школа*. 2017. № 4. С. 34–39.
42. Савченко О. Я. Потенціал нового змісту початкової освіти в контексті формування у молодших школярів медіаграмотності. *Збірник статей Сьомої міжнародної науково-методичної конференції: Сучасний простір медіаграмотності та перспективи його розвитку*. 2019. С.186-191.
43. Савенок Н. Цікаві завдання для формування читацької компетентності молодших школярів. Практичний посібник. Невгодівська філія Овруцького ліцею імені Андрія Малишка Овруцької міської ради. 2023. 41 с.
44. Старагіна І.П., Терещенко В.М., Панченков А.О. *Нова українська школа: розвиток читацької компетентності в учнів початкової школи в системі інтегрованого навчання* : навчально-методичний посібник. Харків : Соняшник. 2020. 176 с.
45. Сокол І.М. Рекомендації щодо оцінювання діяльності учнів під час реалізації навчальних веб-квестів. *Нова педагогічна думка*. 2015. №. 2. С. 207-210.
46. Сокол І. М. Квест як сучасна інноваційна технологія навчання. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. *Наукові записки Рівенського державного гуманітарного університету*, 7 (50). 2013. С. 168–171.
47. Ситченко А. Л. До поняття і структури формування компетентного читача у шкільному курсі української літератури. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2019. №. 3. С. 207-211.
48. Ткачук Г. П., Собчинська С. А. Літературознавча компетентність – основа розвитку і виховання особистості молодшого школяра. *Педагогічна освіта: теорія і практика*, (9). 2013. С. 151-157.

49. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. URL : https://osvita.ua/doc/files/news/604/60407/Savchenko_3-4.pdf (дата звернення: 07.06.2024).
50. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Shyyan.pdf> (дата звернення: 07.06.2024).
51. Топузов О.М., Лотоцька А. В., Онопрієнко О. В. *Нова українська школа: кожна дитина – успішна і щаслива*. Київ, 2018. 160 с.
52. Тютюнник А. О. Web-квест як сучасна перспективна технологія навчання молодших школярів. *Науковий простір студента: пошуки і 95 знахідки: матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної студентської інтернет-конференції Національного педагогічного університету імені Н. П. Драгоманова*. Київ, 2020. С. 190–193.
53. Тютюнник А. О. Інноваційні підходи до використання технології Web-квест в освітньому процесі Нової української школи як засобу розвитку творчого мислення молодших школярів. *Інформаційні технології в соціокультурній сфері, освіті та економіці: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ : Видавничий центр КНУКіМ, 2021. С. 85–87.*
54. Тютюнник А. О. Особливості впровадження технології Web-квест в освітній процес початкової школи як засобу розвитку творчого мислення молодших школярів. *Актуальні питання теорії і практики початкової освіти: зб. наук. праць*. Вип. 13. Кривий Ріг: КДПУ, 2020. С. 182–187.
55. Фасоля А. Читацька компетентність: що формуємо, що і як перевіряємо й оцінюємо. *Дивослово*. 2017. № 9. С. 8–15.
56. Фенцик О. М. Формування читацької компетентності здобувачів початкової освіти: аналіз художнього тексту. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки, (82 (3))*. 2018. С. 81-85.
57. Фурсикова Т. Веб-квест як інноваційна медіаосвітня технологія. *Наукові*

- записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Педагогічні науки. 2015. №. 139. С. 116-118.
- 58.Хорошковська Т. П. Вимірювання читацької компетентності в учнів у контексті міжнародних досліджень. *Сучасний урок*. 2018. Т. 2. С. 26-32.
- 59.Хролець О. І. Формування у молодших школярів першооснов читацької самостійності в процесі роботи з дитячою книжкою. *Педагогічна освіта: теорія і практика, (11)*. 2016. 176-180.
- 60.Цінько С. В. Читацька компетентність як основа формування медіаграмотної особистості. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2021. № 8. С. 224-232.
- 61.Ціпан Т. С. Розвиток у школярів інтересу до читання: актуалізація досвіду Василя Сухомлинського. *Інноватика у вихованні*. 2019. №.10. С.268-274.
- 62.Чепелєва Н. В. Роль читання в розвитку життєвої компетентності особистості. *Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені ГС Костюка НАПН України*. 2023. Т. 2. №. 14. С. 4-12.
- 63.Чмелюк Л. А. Формування читацької компетентності учнів молодшого шкільного віку. *Методика викладання української мови в сучасній школі: теорія та практика: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, Україна, 31 березня 2020 року)*. Харків: Центр прогресивної освіти «Генезум», 2020. 235 с.
- 64.Шелудько І. Веб-квест як інноваційний метод формування творчої особистості. *Молодь і ринок*. 2018. №. 6. С. 61-65.
- 65.Яценко Т. О. Розвиток читацької компетентності учнів ліцею у контексті нової парадигми шкільної літературної освіти. *Вісник Луганського національного університету імені Т. Шевченка. Педагогічні науки*. 2019. Вип. 3(326). С. 194–202.
- 66.Bratitsis T. Children's motivation and collaboration via computer while creating digital stories. *International Journal of Knowledge and Learning*. 2012. № 3. P. 239–258.

ДОДАТКИ

Додаток А

**Критерії діагностики компонентів читацької компетентності молодших
школярів**

Когнітивний компонент			
Показник рівня	Повноцінне сприйняття літературного тексту	Наявність літературознавчих уявлень	Наявність читацького кругозору
Низький (1 бал)	Не формулює правильно тему, проблему та головну думку (ідею) твору навіть за відповідної допомоги педагога. Не демонструє розуміння мотивів вчинків героїв (неправильно вибудований або відсутній необхідний причинно-наслідковий зв'язок) за відповідної допомоги педагога.	Не може назвати жанр твору навіть за відповідної допомоги вчителя. Не може назвати засоби виразності, використані в тексті навіть за відповідної допомоги педагога.	Не може назвати улюблені теми для читання навіть за відповідної допомоги дорослих. Перераховує прізвища авторів улюблених творів лише з допомогою педагога.
Середній (2 бали)	Правильно формулює тему, проблему та головну думку (ідею) твору за відповідної допомоги педагога. Демонструє розуміння мотивів вчинків героїв (правильно вибудований необхідний причинно-наслідковий зв'язок)	Може назвати жанр твору за відповідної допомоги. Називає засоби виразності, використані в тексті за відповідної допомоги педагога.	Лише опираючись на вчителя називає улюблені теми для читання та перераховує прізвища авторів творів.
Високий (3 бали)	Самостійно формулює тему, проблему та головну думку (ідею) твору. Демонструє розуміння мотивів вчинків героїв, правильно вибудовує необхідні причинно-наслідковий зв'язки, підстави висновків.	Може назвати жанр твору без підказки. Називає засоби виразності, використані в тексті.	Називає улюблені теми читання самостійно і перераховує прізвища авторів улюблених творів.
Емоційно-ціннісний компонент			
Показник рівня	Здатність до рефлексії прочитаного	Уміння оцінити прочитане	Здатність використовувати прочитане у власному досвіді
Низький (1 бал)	Не співвідносить прочитане з власним життєвим досвідом навіть із підказками педагога.	Не пропонує моральної оцінки прочитаного (виявляє	Не привласнює і не застосовує в житті зроблені висновки.

	Не може оцінити вчинки героїв.	байдужість) навіть за відповідної підтримки педагога, демонструє незацікавленість в описаних діях.	Не керується у судженнях на основі обговорення прочитаного.
Середній (2 бали)	Не завжди співвідносить прочитане з власним життєвим досвідом. Може оцінити вчинки героїв лише з допомогою педагога.	Не завжди може дати моральну оцінку прочитаному, аргументувати своє ставлення до прочитаного, слабо зацікавлений в оцінці описаних, зазвичай потрібна відповідна підтримка педагога.	Намагається привласнювати і застосовувати у житті зроблені висновки, керуватися основами прочитаного.
Високий (3 бали)	Співвідносить прочитане з власним життєвим досвідом, може оцінити вчинки героїв. Допомога педагога потрібна вкрай рідко.	Легко пропонує моральну оцінку прочитаному, аргументує своє ставлення до прочитаного, демонструє емоційну зацікавленість у описаних діях, допомога педагога потрібно дуже рідко.	Застосовує у житті зроблені висновки. Керується у судженнях на основі обговорення прочитаного.
Мотиваційний компонент			

Показник рівня	Наявність мотивації (особистісного відношення) до читання	Сформованість потреби у читанні	Читацька самостійність у роботі з книгою
Низький (1 бал)	Не вибудовує жодних аналогій прочитаного із життєвим досвідом, незважаючи на значну допомогу з боку педагога. Не може навести приклад зі свого досвіду, аналогічний прикладу з твору або придумати аналогію.	Самостійні та конкретні цілі відсутні. Читає твори лише за наявності зовнішньої мотивації.	Не вміє використовувати метод читання, вимагає постійної присутності педагога та його допомоги. Не знає чи може назвати дуже мало елементів книги.
Середній (2 бали)	Не завжди може побудувати аналогії прочитаного із життєвим досвідом, часто потрібна допомога з боку педагога. З труднощами може навести приклад зі свого досвіду, аналогічний прикладу з твору.	Самостійні та конкретні цілі не завжди присутні. Читає лише вибірково твори без зовнішньої мотивації.	Використовує метод читання, але вимагає допомоги вчителя. Може назвати небагато елементів книги.
	З легкістю вибудовує аналогії прочитаного із життєвим	Є самостійні і конкретні цілі для	Добре вміє використовувати

Високий (3 бали)	досвідом. Може навести приклад зі свого досвіду, аналогічний приклад з твору.	читання. Глибоко зацікавлений у читанні.	метод читання. Може назвати всі чи майже всі елементи книги.
Діяльнісний компонент			
Показник рівня	Вміння оперувати отриманою інформацією	Наявність навички читання	Володіння продуктивними способами читання
Низький (1 бал)	Не правильно називає або не називає зовсім прочитаний твір. Перелічує низку подій дуже заплутано, переривчасто, не називає їх усі навіть за відповідної допомоги педагога.	Часті помилки під час читання тексту, постійне або часте повторення тих самих слів. Читає дуже повільно, по складах, не виразно.	Читає по складах. Не володіє іншими продуктивними видами читання.
Середній (2 бали)	Не завжди може правильно назвати прочитаний твір, часто потрібна допомога педагога. Перелічує низку подій, але зазвичай уривчасто, не називає їх усі, але згадує з допомогою педагога.	Часті помилки при читанні тексту, часте повторення одних і тих же слів, але намагається виправити їх, якщо помічає. Читає досить повільно, невиразно.	Читає цілими словами, але не читає фразами (або тільки знайомими).
Високий (3 бали)	Завжди може назвати прочитаний твір. Перелічує низку подій послідовно та правильно.	Помилки під час читання тексту допускає рідко, завжди виправляє їх. Читає досить швидко та виразно.	Доступне фразове читання. Сформовано результативне читання подумки.

Додаток Б

**Анкета для визначення рівня сформованості читацької компетентності
молодших школярів 4-их класів на констатувальному етапі експерименту**

1. Складіть список літератури для читання своїм однокласникам

№	Прізвище та ім'я автора	Назва твору	Жанр твору

2. Об'єднайте вказані твори («Рече та стогне Дніпр широкий», «За сонцем хмаронька пливе») за спільною характеристикою в один збірник та придумайте йому назву.

3. Складіть твір про літо.

4. Доповніть речення.

Я читаю для того, щоб... _____

Мені подобається (не подобається) читати тому, що... _____

Бути хорошим читачем – це означає... _____

Додаток В

**Анкета для визначення рівня сформованості читацької компетентності
учнів 4–их класу на контрольному етапі експерименту**

1. Складіть список літератури для читання своїм однокласникам

№	Прізвище та ім'я автора	Назва твору	Жанр твору

2. Об'єднайте вказані твори («Дрімають села», «Дивувалася зима...», «Лисичка-кума») за спільною характеристикою в один збірник та придумайте йому назву.

3. Складіть твір про зиму.

4. Доповніть речення.

Я читаю для того, щоб... _____

Мені подобається (не подобається) читати тому, що... _____

Бути хорошим читачем – це означає... _____